

SAN MATIYUM

JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? *San Matiyuqam Jisukristupa dusi *apustulninmanda suqnin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, *rrumanukunapaq *kuntribusyunda kubraquq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: “Shamuy noqawan purinanchiq” niptinqa, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswanna tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskirirqan. Masta yach'ananchiq Matiyuqa, liyishunlapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskirirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskirirqan *isrraylinukunapaq.

¿Imaraykum iskirirqan kay librutaqa? Unay tyimpupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrishqa karqan, *Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi *Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskirishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tyimpumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyindinambaq: Jisukristuqam chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur. Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqllapa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Matiyu 1.1–2.23 niwanchiqllapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt. 3.1–4.11 niwanchiq, *Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, *dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt. 4.12–18.35 niwanchiq, Jisukristu *prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt. 19.1–20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt. 20.17–21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt. 21.12–25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt. 26.1–28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: “Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq” nishqambaq.

Kayshinam karqan
Jisukristupa unay agwilunguna
(Lk. 3.23-38)

1 ¹Jisukristuqam unay *Abrajamba, unay gubyirnu *Dabidpa karu willkanmanda nasirqan. Kaypim iskibrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:

² Chay agwilun Abrajamba churinmi *Isak shutirqan.

Isakpa churingqam *Jakubu.
 Jakubupa churingunaqam *Juda masangunawan karqan.

³ Chay Judaqam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari. Chay runakunapa mamanqam shutirqan Tamar.

Chay Farispa churingqam Isrum shutirqan.

Isrumba churingqam Aran;

⁴ Aramba churingqam Aminadab; Aminadabpa churingqam Nasun; Nasumba churingqam Salmun;

⁵ chay Salmumba churingqam Bus; Buspa mamanmi shutiq *Rrab. Chay Buspa churingqam Ubid; Ubidpa mamanmi shutiq Rut. Chay Ubidpa churingqam *Isayi.

⁶ Isayipa churingqam karqan chay unay gubyirnu Dabid. Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuq karqan. Chay churingqam karqan chay gubyirnu *Salumun.

⁷ Salumumba churingqam Rubun; Rubumba churingqam Abiyas; Abiyaspa churingqam Asa;

⁸ Asapa churingqam Jusafat; Jusafatpa churingqam Jur; Jurpa churingqam Usiyas;

⁹ Usiyaspa churingqam Jutan; Jutamba churingqam Akas; Akaspa churingqam Isikiyas;

¹⁰ Isikiyaspa churingqam Manasis; Manasispa churingqam Amun; Amumba churingqam Jusiyas.

¹¹ Chay Jusiyasqam churiyuq karqan *isrraylinukunata prisushpa, *Babiluña *nasyunman apashqan-llapa tyimpupui. Chaqa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masangunawan nasirqan.

¹² Chaymandaqam chay Jikuniyas Babiluñamanda *Isrrayilman kutimushqan tyimpupui nasirqan churin Salatyil shutiq. Chay Salatyilpa churingqam Surubabil shutirqan.

¹³ Surubabilpa churingqam Abiyud; Abiyudpa churingqam Ilyakin; Ilyakimba churingqam Asur;

¹⁴ Asurpa churingqam Saduk; Sadukpa churingqam Akin; Akimba churingqam Ilyud;

¹⁵ Ilyudpa churingqam Ilyasar; Ilyasarpa churingqam Matan; Matamba churingqam Jakubu.

¹⁶ Jakubupa churingqam *Jusi shutirqan. Chay Jusim *Maryapa qosanqa karqan. Chay Maryam Jisuspa mamanqa karqan. Chay Jisusllam *Dyus Akrashqan Washadurpis shutin.

¹⁷ Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katarsi agwilukuna karqan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluñaman apashqan tyimpukamambis katarsi agwilukuna karqan. Chay tyimpumandapismi Jisukristu nasishqan tyimpukaman katarsi agwilukuna karqan.

Jisukristum kayshina nasirqan
(Lk. 2.1-7)

¹⁸ Kayshinam Jisukristuqa nasirqan. Suq warmi Marya shutiqmi suq runa

Jusi shutiqwan tratukushqa karqan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puñuptionllapam, chay Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan, Dyuspa *Santu Ispiritumba pudirninmanda. ¹⁹Kanan Jusiqaq ancha allin runa karqan. Chaymi Marya “Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani”, niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: “Suqwanmi kashqa”, nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. ²⁰Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:

—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranykiqa. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa). ²¹Chay wambrituqam nasyun masin *isrraylinu-kunata uchangunamanda rin washaq. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. [Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: “Tayta Dyusmi washakun”, nishpa.]

²²Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam *Santu Librumbi paypaq suq *rimaqa kayshina iskibruchishqa karqan:

²³Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpam, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiq Imanwila.^a

Chay shutinmi munan niyta: “Dyusmi noqanchiqkunawan”, nishpa.

²⁴Chaymi Jusiqa puñuymanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina rurashpa,

Maryawanqa kasararqanna. ²⁵Piru kasarashpawmi, Jusiqa mana puñurqanchu Maryawanqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritumbaqaq nirqan: “Jisusmi rin shutiq”, nishpa.

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

2 ¹Jisusqam kayshina nasirqan *prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim gubyirnu *Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukunapaq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambritush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaqa ancha karu *nasyunninmanda maskashpa, ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay lluqshinan ladumandapacha. ²Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:

—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunni-kiqa chay chayraq nasiq gubyirnunqa? Chaqa waq rupay lluqshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.

³Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptionllapaqa, chay gubyirnu Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuhush nasishqa? nishpa. ⁴Chaymi chay Irudisqa chay kamachikuq *isrraylinu kurakunata, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis qayachishpa, tapurqan:

—*Dyuspa Santu Librumbiqa
 ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq
 kashqa *Dyus Akrashqan Washadurqa?
 nishpa.

⁵Chaymi paykunaqa Irudista nirqan-
 llapa:

—Kay prubinsya Judiyapa Bilin
 llaqtambim nasinambaqqa kashqa.
 Chaqa *Dyuspaq rimaq librumbi
 iskibrishqa karqan:

⁶Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna,
 prubinsya Judiyamanda llaqtayki
 takshita kashpapismi, ancha rin
 baliq chay Judiyapa mas
 kamachikuqnin llaqtangunaman-
 daqa. Chaqa chay llaqtitaykipim
 rin nasiq suq ancha pudirniyuq
 gubyirnu, yumbay *isrraylinuku-
 nata shumaqta kamachinambaq,
 nishpa.^b

⁷Chayshina niptinllapaqam, chay
 Irudisqa chay karumanda shamuq
 yach'ayniyuqkunata uyaraplla
 (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:

—¿Ima diyam rikarishqa chay
 lusiruruqa? nishpa.

[Nuta: Chay Irudisqam chayshina tapurqan,
 munashpa yach'ayta chay wambritupaq: ¿Ima
 tyimpum nasishqa? nishpa.]

⁸Chaymi Irudisqa (chay runakunata
 ingañayta yuyashpa) nirqan:

—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq
 chay wambritupaq. Tarishpaqar
 abisawayllapa, noqapis rinaypaq
 aduraq, nishpa.

⁹Chayshina Irudis kunaptinmi, chay
 yach'ayniyuq runakunaqa llushirqan-
 llapana Jirusalinmanda. Kanan chay
 rikashqanllapa lusiruruqam paykunapa
 ñawpanllapata rirqan Bilin llaqtaman
 chay wambritu Jisus kashqangaman.
 Chaymi chay lusiru Jisus kashqanman
 ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichum-

bina shayarqan. ¹⁰Chaymi chay
 runakuna lusiruta shayaqta rikashpaqa,
 anchana kushikurqanllapa. ¹¹Chayman-
 daqam chay wasiman yaykushpaqa,
 rikarqanllapana chay wambritu Jisusta,
 maman *Maryawan kaykaqta. Chaymi
 qonqorikushpa, Jisusta adurarqanllapa.
 Chaymandaqam apamushqan trastinlla-
 pata kich'ashpa, surqoshpa *uruta,
 ancha ch'aniyuq *insinsyuta, ch'aniyuq
 *mirra shutiq ambita, Jisuspaq qorqan-
 llapa. ¹²Chaymandaqam nasyunninman
 kutinambaqllapaqa, Tayta Dyus
 musqoynimbi chay runakunata kayshina
 nirqan:

—Amakish kutingillapachu chay
 gubyirnu Irudismanqa, nishpa.

Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu
 ñandana kutirqanllapa nasyunnin-
 manqa.

Jusi Maryawan Ijitu nasyunman mitikarqanllapa

¹³Chaymandaqam chay yach'ayniyuq
 runakuna riptinllapanaqa, *Jusi
 puñuykaptin, Dyuspa suq anjilnin
 musqoynimbi nirqan:

—Jusi, atarishpa chay wambrituta
 mamitandinda mitikachiy *Ijitu
 *nasyunman. Chay nasyumbi tiyayllapa,
 noqa nishunaykaman. Chaqa chay
 gubyirnu *Irudismi rin kamachiq
 suldadungunata, chay wambrituta
 wanchinambaqllapa, nishpa.

¹⁴Chaymi Jusiqa puñuykashqanmanda
 rikch'akashpa, chay uras tutaplla
 Bilinmanda chay wambrituta maman-
 dinda Ijitu nasyunman aparqan.

¹⁵Chayshina rishpam, chay Ijitu
 nasyumbina tiyarqanllapa chay
 gubyirnu Irudis wañunangaman.
 Chayshina ruraptinllapam, kumplirqan
 Tayta Dyuspaq suq rimaq *Santu

Librumbi kayshina nishqan: “Churiytam Ijptu nasyunmanda kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay”, nishpa.^c

Gubyirnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

¹⁶Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptinqam, payqa yach'arqan: Chay runakunaqam ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata kamachirqan:

—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo wambritukunata manaraq ishkey watayuq kaptinllapa, nishpa.

Chayshinam chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay wambrapaq kayshina nishqa kaptin: “Chay lusirum rikakushqa ishkey watana”, nishpa. ¹⁷Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, *Dyuspaq rimaq *Jirimiyas nishqanqa kumplrannana. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi iskiybrishqa karqan:

¹⁸ Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqpi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa *Rrakilpa karu willkangunam wambritungunapap llakishpa yupakuykarqanllapa. Mananam ni pipis atirqanchu kunswilayta, chay wambritunguna wañushqana kaptinqa, nishpa.^d

Jisusmi maman *Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

¹⁹Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijptupi *Jusita musqoy-nimbi nirqan:

²⁰—Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy *Isrrayil

*nasyunnikiman. Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunaqam wañushqana, nishpa.

²¹Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isrrayil nasyunmanna. ²²Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun gubyirnu karqan chay Isrrayilpa *prubinsyan Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu Arkilawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchaptinmi, bwilta musqoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman rinambaq. ²³Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina ruraptinmi, *Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplrinqan. Chaqa paykunaqam nishqallapa karqan: “*Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq”, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq

(Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 ¹(Chay Nasaritpi tiyaykaptin-llapam) suq runa *Jwan Shutichikuq rirqan *prubinsya Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,

²kutin kutin nirqan:

—Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata dijashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.

³Chay Jwambaqmi *Dyuspaq rimaq *Isayiyasqa librumbi iskiybrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:

“Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykilla-

pata ñandashina allichayllapa. Chayri kananmandaqa, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana kawsayllapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis qamkunaqa allichaykangimanshina Siñurninchiqqa ñanninda”, nishpa.^e

⁴Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam *kamillu animalpa millwanmanda awadu karqan. Wach'ukunqam qaramanda karqan. [Nuta: Chay mudananqam *Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.] Chay chunchakunapi tiyashpaqam, chay Jwanqa atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. ⁵Achka lugarkunamandam runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta uyaq. Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. ⁶Kanan achka uyaqkunaraqam, chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.

⁷Piru achka *farisiyu duktrinayuqkuna, achka *sadiusyu duktrinayuqkuna (uchangunata mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:

—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama kastigadu kanaykillapa? ⁸Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana, Dyusman tukuy shunqo mañakuyllapa, qamkunata pirdunashunambaq. Kananmandaqa allitana rurashpa

kawsayllapa. ⁹Piru amar ni ashrita yuyayllapachu: *Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa, Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. ¹⁰Chaqa qamkunaqam uchata rurashqaykirayku, suq yura birdura mana allita puqoqshina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam suq yuratashina bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq birdura yurakunata das kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq. ¹¹Alliptam niykillapa, ucha rurashqaykikunata dijaptikillapaqam, noqaqa yakupilla shutichiykillapa. Piru rinnam shamuq noqamanda suq mas pudirniyuq. Chaymi qamkuna paypi kriyiptikiqa, payqa Dyuspa *Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Piru chay mas pudirniyuqpi mana kriyiptikillapaqam, ninawan rin kastigashuqllapa. Chaqa pay ancha pudirniyuq kaptinmi, noqaqa mana nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiq, ni llanqenda apanaypaq. ¹²Chaqa paypi kriyiqkunaqam paypa trigunshina. Payqam palata piskaqshina kashpa, chay trigunda rin abyintaq, trujanman apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mk. 1.9-11; Lk. 3.21-22)

¹³Jisusmi *prubinsya Galiliyamanda rirqan rriyu Jurdanman, Jwan shutichi-

nambaq. ¹⁴Piru *Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiya nirqan:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri qam noqata shutichiway, nishpa.

¹⁵Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shutichiwaylla. Chayshinam allirurananchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

Chaymi Jwanqa “Mayár”, nishpa, shutichirqanna Jisustaqa. ¹⁶Jisus shutikushpa, yakumanda llushiykap-tinqam, syilu das kich'akarqan. Chaymi Jisusqa rikarqan Dyuspa *Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamuyta.

¹⁷Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqan:

—iKaymi ancha kuyashqay Churisi-tuyqa! iPaywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mk. 1.12-13; Lk. 4.1-13)

4 ¹Jisus shutikuptinmi, Dyuspa *Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqan, *dyablu mallipana nambaq. ²Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutapnindin mana nimata mikurqanchu. Chaymi ancha mallaqnarqan. ³Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa, qemikarqan tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—iManám! Chaqa *Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqangunawan”, nishpa.

⁵Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Waqpim *Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, ⁶Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makin-gunapi rin ch'askishuqlapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.^f

⁷Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa”, nishpa.^g

⁸Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqan kay mundupa yumbay *nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda. ⁹Chaymandaqam nirqan:

—Mayá, qonqorikushpa adurawapti-kiam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

¹⁰Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqan:

—iA dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.^h

¹¹Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiyta), Jisuspa ladunmandaqa ladiyarqan. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

f 4.6 [Salmo 91.11-12] g 4.7 [Deuteronomio 6.16] h 4.10 [Deuteronomio 6.13]

**Jisusmi rirqan prubinsya
Galiliyaman yach'achikuq**
(Mk. 1.14-15; Lk. 4.14-15)

¹²Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay *prubinsya Judiyapish *Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman kutirqan. ¹³Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapirawun llaqtaman tiyaq. Chay Kapirawunqam Galiliya *Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay Kapirawumba ladumbim ishkey lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqllapa Sabulun, Niptali. ¹⁴Chayshina Jisus chay Kapirawunman riptinmi, *Dyuspaq rimaq *Isaiyas iskibrishqan kumplrirqanna:

¹⁵Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtangunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyusmanda shamuq *Washadurta. Chay Sabulun lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi tiyaqkuna, chay ancha *atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba ladungunapi tiyaqkuna, *isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadurtaqa rikashqallapana.

¹⁶Chay uchayukuna tutayaqpushina kawsaqkunaqam suq atun michatashina rikashqallapa. Chaqa Washadurninchiqqam paykunata uchangunamanda washashqana, nishpa.ⁱ

¹⁷Chay Kapirawun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan: —Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiylapa, nishpa.

**Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan,
paywanna purinanllapa**
(Mk. 1.16-20; Lk. 5.1-11)

¹⁸Jisusqam Galiliya *Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkey runa masapura kaqta rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam *atarrayanllapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqllapa. ¹⁹Paykuna chayshina ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan: —Shamuylapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyananllapa, nishpa.

²⁰Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

²¹Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkey churingunatapis rikarqan. Suqmi shutirqan *Jakubu. Masanqam shutirqan *Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay yakupa manyambi *yakupi puriq barkumbi *atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru Jisus chayshina qayaptinqam, ²²chay uras das barkunamanda ishkishpa, taytanda chaypi dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk. 6.17-19)

²³Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq. Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, *sinaguga wasiman rishpa, *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa nirqan:

—Tayta Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirqan. ²⁴Chaymi Jisuspa famandaqa yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata kach'akachiykan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa tukuy laya nanaywan padisiyqaqkunata, *dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padisiqkunata, *wañushqashina kwirpu-yuqkunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirqan. ²⁵Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda, prubinsya Dikapulismanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jurdamba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqllapa. [*Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.*]

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

5 ¹Chay achka ch'ayamuqkunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa, tiyashpa, paykunata yach'achirqan. Chaymi payman shamuqkunaqa chay punta *yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanllapa. ²Chaypim Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

**Kayshina kawsaqkunatam
Dyusqa rin yanapaq
(Lk. 6.20-23)**

³—Tayta Dyusta nisitaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa, paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywan kawsananllapa.

⁴Waqaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.

⁵Umildi shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta kamachikuptinmi, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.

⁶Dyusta ancha munaq kasuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa ancha rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.

⁷Runa masinda llakipaqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam Taytanchiq Dyuspis paykunata rin llakipaq.

⁸Limpyu shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.

⁹Suqkunata alliyachiqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa: “Kaykunam wambraykunaqa”, nishpa.

¹⁰Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda rurashqanrayku padisiykanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa, paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.

¹¹⁻¹²Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashuptinqa, kushikuyllapa. Yanqakunata rimashuptinllapaqa, masta kushikuyllapa. Chaqa Dyusmi ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Chay qesachadu kashqaykishina *Dyuspaq chay unay rimaqkunapis qesachadu karqanllapa.

**Jisusta kasuqkunam
kach'ishina, michashina
(Mk. 9.50; Lk. 14.34-35)**

¹³Jisukristuqam nirqambis:
—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i lambaqyaptingam, manana atinchu kach'ipaq tikrakaytaqa. Chaymi chay mana baliq kach'itaqa wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, ¿manachu?

¹⁴Qamkunaqam kay mundupi tiyaqkunapaqqa michashinapis

kangillapa, paykuna Dyusman ch'ayananllapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suq michatashina das rikashungillapa, suq llaqta qaqaq sawambi kaqta das rikashqanllapashina. ¹⁵Chayshinallam suq michata syindishpa, mana kajumba waranmanqa ruranchiqchu. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq, ¿manachu? ¹⁶Qamkunapisri michashina kashpa, allitala rurashpa kawsayllapa. Chayshina allita ruraptikillapam, chay rikashuqkuna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

**Jisusmi nirqan, Dyus
kamachikushqanda kasunanchiq**

¹⁷Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq *Muysis kamachikushqanda, *Dyuspaq chay suq rimaqkuna kamachikushqanda, nishpa. Amakish chayshinaqa yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaqa kani. Ashwanmi shamushqaqa kani, tukuy ima nishqanda kumpli. ¹⁸Alliptam niykillapa, Dyuspa *Santu Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan syilu ushakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq litra ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumpli-nangaman. ¹⁹Chaqa Dyuspa yumbay liyningunam ancha balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqkuna-tapis animachiptin ama kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchu. Taytanchiq Dyus shumaqta kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayuuqqa mana nimapaqpis rinchu baliq. Piru suq

runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqkunata kasunambaq yach'achishpaqam, syilupiqqa ancha rinllapa baliq. ²⁰Chaymi ancha klaruta niykillapa, Tayta Dyus munashqandar tukuy shunqo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay *farisiyu duktrinayuqshina ichu *Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqllapa, shumaqta kamachikuqptin, paywan kawsanaykillapa.

**Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq
(Lk. 12.57-59)**

²¹Jisusqam nirqambis:
—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus kamachishqanda: “Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqam dimandadu rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastigananllapa”, nishpa. ²²Piru kananqam noqaqa niykillapa, runa masikipaq piñakushpaqam, uchayuuq kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masakita: “Ancha tuntum kangi” nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirrupa ninambi. ²³Chayri ufrindaykita apashpa *pata altarman Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa: Suq runa masiytam piñachishqa kani, nishpaqa, ²⁴amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri chay uraslla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masakiman, paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.

²⁵Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimanda-shuqqa, payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman karsilachishunan. ²⁶iAlliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu lluqshiq, tukuy ima dibirash-qaykita payta pagaranykikaman!

Jisusmi nirqan: “Suqpa warminda ama munakuychu”, nishpa

²⁷Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikush-qanda: “Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu”, niqta.²⁸Piru kananqam noqaqa kaytapis niykillapa, mayqan runa chapashpa suqpa warminda, paywan puñunambaqqam ancha uchayuqna. Chaqa chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuykanmanshi-nana chay warmiwanqa.

²⁹Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq. ³⁰Chayshinallar chay allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranam-baqqis, kuchushpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa

(Mt. 19.9; Mk. 10.11-12; Lk. 16.18)

³¹Unayqam nirqanllapapis: “Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq

dukumintuta qonqa, amana warmin kananqam”, nishpa. ³²Piru kananqam noqaqa niykillapa, suq runa warmin-manda akrakashpa, ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan kashpam, uchata ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurachinman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tandaqpismi uchayuqna.

**Jisusmi nirqan,
ama jurashpa rimananchiq**

³³Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: “Amakish yanqata rimashpaqa: ‘purdyusitu’ ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, ‘purdyusitu’ nishpaqa, allipta kumpli. Amakish llullakun-gichu”, nishpa, ¿manachu? ³⁴Piru kananqam noqaqa niykillapa, amar nimapaqqis “purdyusitu” nishpaqa, jurayllapachu. Amakish Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. ³⁵Amakish kay pacha allpata myintash-paqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch'akin sarrukushqan lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangi-llapachu. ³⁶Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umaykitaqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiyta ni yanaya-chiyta. ³⁷Chayri ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpli. Chaqa qamkuna jurashpa ufrisikuptikiqam, *dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis bingananchiq
(Lk. 6.29-30)

³⁸Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: “Mayqan runa masinda suq ladu ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chayshinalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa”, nishpa.^k
³⁹Piru kananqam noqaqa niykillapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin ladu qaqllaykipi takashuptinqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipipis maqashunambaq. ⁴⁰Ichu mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuykitapis dijay apanambaq. ⁴¹Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilumitru y midyukaman apanaykipaqaqa, kimsa kilumitrukaman apay. ⁴²Mayqan imata mañashuptimbis, qoy. Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima munashqanda, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan,
kuntrawaqninchiqta kuyananchiq
(Lk. 6.27-28, 32-36)

⁴³Jisusqam kayshinapis nirqan:
—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: “Kuyashuqkunata kuyay. Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy”, nishpa, ¿manachu? ⁴⁴Piru kananqam chaypaqaqa niykillapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. Musyashushpa, qesachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa,

paykunata tukuy imapi yanapanambaq.
⁴⁵Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta lluqshichin, tamyachikun yumbay allingunapaq, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: “Waq kriyiqkunaqam allipta Dyuspa wambranguna”, nishpa.
⁴⁶Chaqa kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana ancha allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq Dyusmandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuq *kuntribusyunda kubrakuqkunapismi chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu?
⁴⁷Chayri qamkunaqa uyawayllapa, kriyiq masakikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuq runakunamandaqa mana mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa kuyaqkunatalla shumaqta napaykunllapa. ⁴⁸Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa Dyusqam ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina kawsayllapa, ama nima maluta rurashpachu.

Suqkunata yanapashun,
piru ama alabadu kananchiq

6 ¹Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ima allikunata rurashpaqa, ama rurayllapachu, runakuna rikashushpa alabashunambaq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuykitaqa. ²Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: “Kayshinam noqaqa

yanapakuni”, nishpaqa, Dyusta chay *shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay shiminwanlla kasukuqkunaqam pita imanllapata qoshpaqa, *sinaguga wasipi, kallikunapi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabananllapa. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa nimatapis rinllapachu ch'askiq. ³Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. ⁴Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqlla ufrindaykipaqa yach'anqaqa. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk. 11.2-4)

⁵Jisusqam nirqambis:

—Amar chay *shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa paykunaqam ancha gustanllapa shayashpa *sinaguga wasikunapi, kallikunapa iskinangunapi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta rinllapachu ch'askiq. ⁶Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman yaykushpa, punguykita kirpashpa, sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa, suq shumaq primyuta yumbaypa ñawpambi, rin qoshuqllapa.

⁷Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinqa rimayllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam kutin kutin ancha mañakunllapa dyusningunaman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiyimi, dyusniykuna rinllapa uyawaq, nishpa. ⁸Amar paykuna-

shinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. ⁹Chayri kayshina Tayta Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha *santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.

¹⁰Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay runa warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

¹¹Taytitu, tukuy diyapaqri mikuni-tayta qowayllapa.

¹²Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli ruraqkunata pirdunashqayshina.

¹³*Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.

┌Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kangi. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinallar tukuy tyimpu kanqa, nishpa.

¹⁴Chayri yumbay dañachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam, syilupi kaq Tayta Dyuspi uchaykimanda rin pirdunashuq. ¹⁵Piru paykunata mana pirdunaptikiqam, Taytanchiq Dyuspi mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqqa ama ayunananchiq

¹⁶Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ayunashpaqa, ama rurayllapachu Dyusta *shiminwanlla kasuqkunashi-

naqa. Chaqa paykunaqam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: “Rikay, akakaw, ayunaykanllapam”, nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasukuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq.
¹⁷Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqllaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, ¹⁸rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptikillapaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita «yumbaypa ñawpambi» rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq
(Lk. 12.33-34)

¹⁹Jisusqam nirqambis:
 —Amar llakiyllapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam pulillakuna chay kusanikikunata rin kush'kuq. Wakin kusanikiqam rin muqosuyaq. Wakindaqam ladrunguna rin apaq. ²⁰Chay kusaskunamandaqa ashwan mushuq bidapaq syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqqiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis kush'kunallapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apananllapaqa. ²¹Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan Dyuspaq trabajanayki. Chayshina trabajashpaqam, Dyuspilla ringillapa yuyakuq; mananam kusaniki-piqa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Lk. 11.34-36)

²²Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
 —Ñawinchiqqam kwirpunchiqa michanshina. Chaymi ancha yanapawan-

chiq allita rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspi suq michashina paypi kriyiqkunapaqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. ²³Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqishina puriykan-chiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindi q Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?
(Lk. 16.13)

²⁴Manam pipis atinchu ishikay patruna kasuytaqa. Chaqa ishikay patrunniyuq kashpaqam, suq patrunninda ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymandaqam suqta manana kasushpachu, suqtana masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata
(Lk. 12.22-31)

²⁵Jisusqam nirqambis:
 —Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykita qoshushqanshina, mikunaykitapis rin qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykillapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayupis kanaykillapa, nishpaqa?
²⁶Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunllapachu, ni kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus paykunata mantinyin. Dyuspaqqam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa. ²⁷Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta? Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.

²⁸Mudanaykipaqpis ñimaraykutaq llakingillapaqa? Yuyayllapa chay liryo tuktukunapi. Chaykunaqam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. ²⁹Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu *Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis, mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. ³⁰Yuyayllapapis qewakunapaq. Chaykunaqam suq tyimpupaqla kawsan. Chaymanda limpu chakiptinqam, rupachinapaqna balin. Chayshina mana duraqkuna kaptimbismi, Dyusqa ancha shumaq munaypaqta mudachin. Piru qamkunaqam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa. ¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa? Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqllapa. ³¹Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun? nishpaqa. ³²Dyuspi mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiy Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa, nishpaqa. ³³Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa Dyus munashqanda rurayta, paylla ancha allin kamachikuqnikanambaq. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa ima nishashqaykita rin qoshuqllapa. ³⁴Chayri ama llakiyllapachu: ¿Qayaqa imaraq pasawanqa? nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa. Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

Suqkunata ama jushashunllapachu

(Lk. 6.37-38, 41-42)

7 ¹Jisusqam nirqambis: —Runa masikitaqa ama jushayllapachu, qamkunatapis Dyus ama jushashunambaq. ²Chaqa suqkunata

jushaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jushashuqllapa.

³Qamkuna mas uchayukunaqa ama jushayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jushashpaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam rikangichu qamba ñawiki suq bigatashinaqa. ⁴Chayshina qamba kikin ñawiki suq biga kaptinqa, ¿imashinataq kriyiq masikita atingi niyta: “Dijaway chay ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq”, nishpaqa? ⁵A, *shimikivanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan grasyayki, suqkunata jushanayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achishunllapachu

⁶Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achiyllapachu. Chaqa paykunakish saqra allqo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki nutisyaqam ancha baliq ch'aninyuq *perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqkunaqam chay *shumaq nutisyaqtaqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunaqam kuchikunashina sarruykan chay llipyaq perlasshina nutisyaqta.

Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun

(Lk. 11.9-13; 6.31)

⁷Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan: —Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna

chayshina mañakuptikiqam, payqa rin qoshuqllapa. Nisitashqaykita maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq. Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq. Chayshina (mana shaykuq) qayakuptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq. ⁸Chaymi mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin; chay pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.

⁹¿Suq wambrayki tandata mañashup-tinchu, suq rumita qongiman? Manám.

¹⁰¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám.

¹¹Chaqa qamkuna malukuna kashpapisti, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata qoyta. Piru Taytanchiq Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuqtaqa ancha rin yanapaq!

¹²Qamkunaqam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa, ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliqa *Muysis kamachikushqanda, *Dyuspaq rimaqkuna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kich'ki pinguwan

(Lk. 13.24)

¹³⁻¹⁴Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kay bidapiqam kan ishkay pungu, ishkay ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu, mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqllapa infyirnuman, chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq.

Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayanallapa, tukuy tyimpu kawsananllapa.

Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun: Allin runa ichu malu, nishpa
(Lk. 6.43-44)

¹⁵Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kwidakayllapa *Dyuspaq rimaq tukuqkunamanda. Chaqa paykunaqam rinllapa niq: “Noqaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa”, nishpa. Piru shunqonllapapiqam chay *lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, qamkunata ama pandachishunanllapa. ¹⁶Kayshinam paykunataqa atingillapa riqsiyta:

Dyuspaqchu allipta yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunaqam mana baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu *ubaskunata ichu *iguskunata.

¹⁷Yumbay allin yuraqam allindalla puqon. Piru chay mana baliq yurapa puqoyinqam mana balinchu mikunapaqqa. ¹⁸Chaqa chay allin yurakunaqam mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yurakunapis maychikapisi mana atinllapachu allinda puqoytaqa.

¹⁹Chaymi yumbay chay mana allinda puqoq yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. ²⁰Chaymi niykillapa, chay

llullakuqkunataqam atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq: “Manam riqsiykichu”, nishpa
(Lk. 13.25-27)

²¹Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Yumbay niwaqkuna: “Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu”, nishpaqam, mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana kasushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqa. ²²Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: “iKamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! iShutikita myintashpam, *dyablukunata qatirqayllapa! iShutikita myintashpam, achka milagrukunata ruraraqayllapa!” nishpa. ²³Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: “Manam nunka riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaqa akrakayllapa noqamanda.”

Runakunapa bidanllapam ishkey laya wasishina
(Mk. 1.22; Lk. 6.47-49)

²⁴Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam wasinda rurarkan kaskajupa sawambi. ²⁵Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirti wayraptinqa, chay yach'ayniyuqqa wasinqa mana bulakarqanchu, ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. ²⁶Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq tuntu runa aqokunap sawambi wasikuqshina. ²⁷Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwiritita

wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.

²⁸Chaykunata Jisus yach'achikuqptinqam, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. ²⁹Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashina.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuy runata kach'akachirqan
(Mk. 1.40-45; Lk. 5.12-16)

8 ¹Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa.

²Chaypim suq runa *ismuykaq kwirpuyuy shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniymandaqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.

³Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.

⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach'akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanilla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach'akashqanam kangi”, nishpa. Chaymandaqa apay ufrindaykita *Muysis kamachikushqanshina, yumbay yach'ananllapa: Chay runaqam kach'akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Lk. 7.1-10)

⁵Jisus ch'ayaptin Kapir nawun llaqtamanmi, payman shamurqan suq

suldadu *rrumanu. Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq ancha kuyashqan kriyadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa, Jisusta kayshina rruqarqan:

⁶—Kamachikuq Taytitu, kriyaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.

⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rishaqri kach'akachiq, nishpa.

⁸Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, qamkuna *isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kangi. Chayri kamachikuylla, chay kriyaduy kach'akanambaqqa. Chayshinallam kach'akanqa. ⁹Chaqa noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriyaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, ruran. Chaymi yach'ani: Rimaptikillam, kriyaduyqa das rin kach'akaq, nishpa.

¹⁰Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa ispantashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:

—iKay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! iAlliptam niykillapa, kay *nasyunninchiq *isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! ¹¹Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam, chay unay agwilunchiq *Abrajanwan, *Isakwan, *Jakubuwan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. ¹²Piru achka llaqta masinchiq isrraylinuku-

nataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuk. Chaypiqam ancha padisishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

¹³Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Riyna. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa.

Chay nishqan urasllam kriyadunqa kach'akarqanna.

**Jisusmi Pidrupa swigranda
kach'akachirqan**

(Mk. 1.29-31; Lk. 4.38-39)

¹⁴Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. ¹⁵Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla, chay jibrimandaqa das kach'akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

**Jisusmi achka qeshyaqkunata
kach'akachirqan**

(Mk. 1.32-34; Lk. 4.40-41)

¹⁶Amsayaykaptinnam *dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda lluqshir-qanllapa. Kach'akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. ¹⁷Chayshinaqam karqan *Dyuspaq rimaq *Isaiyas kayshina iskibrishqan kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach'akachiwashqa kanchiq”, nishpa.¹

Jisustam munarqanllapa sigiyta
(Lk. 9.57-62)

¹⁸Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch'awpinllapapina kashpa, *yach'akuqningunata nirqan:

—Aku pasaq kay ancha *atun qoch'apa waq chimba ladunman, qamkunawanlla kanaypaq, nishpa.

¹⁹Chayshina niptinmi, suq runa *Muysispa liyningunata yach'achikuqqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, maytapismi qamwanna munani riyta, nishpa.

²⁰Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrukunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda shamuy runa kashpapismi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)

²¹Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:

—Taytitu, dijawayri puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna rini puriq, nishpa.

²²Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mas allim noqawan purinayki. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina. Chayri shamuyna noqawan purinayki. Taytayki wañup-tinqam, chay wañushqa laya aylluykikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan

(Mk. 4.35-41; Lk. 8.22-25)

²³Jisusmi yach'akuqningunawan *yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha *atun qoch'ata pasaykarqanllapa. ²⁴Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirtitana wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barkumanqa. Chayshina kaykaptinqam, Jisusqa puñuykarqan. ²⁵Chaymi paykunaga Jisusta rikch'achishpa, nirqanllapa:

—iAy, Taytitu, washawayllapa! iSeqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

²⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi yuyakungillapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁷Chaymi ancha isphantashqata nirqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam

Jisusman shamurqanllapa

(Mk. 5.1-20; Lk. 8.26-39)

²⁸Jisus chay ancha *atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina ch'ayaptinmi, pantyunmanda ishkay lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguq. Chay lukukunapa ukumbiqam *dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna karqan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu pasayta. ²⁹Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:

—Qam Jisus Dyuspa Churinga, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.

³⁰Chay kaykashqanllapa sirkambiqam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa. ³¹Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijaway, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

³²Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.

Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda lluqshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaqamanda chay ancha *atun qoch'aman yumbay seqashpa,

yakupi ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.

³³Chaymi chay kuchikunata michikunaqa ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:

—Jisusqam chay ishkay lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.

³⁴Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:

—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyna suq laduman, nishpallapa.

**Jisusmi suq runa wañushqashina
kwirpuyuqta kach'akachirqan**

(Mk. 2.1-12; Lk. 5.17-26)

9¹Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa *yakupi puriq barkuman

yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirawunman.

²Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa *wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa:

Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.

³Chayshina Jisus niptinqam, *Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa, kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan, nishpa. ⁴Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? ⁵Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpa, riy” nishpa? ⁶Mayá, kayta rikachishqayki

yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda pirdunamabaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqtaqa nirqan: —Atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

⁷Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana riruran wasinman.

⁸Chay milagruta ruraptinqam, chay rikaqkunaqa isphantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanllapa:

—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kangi chay runakunata, nishpa.

**Jisusmi Matiyuta akrarqan,
yach'akuqnin kanabaq**

(Mk. 2.13-17; Lk. 5.27-32)

⁹Jisusqam chay kashqanmanda shamushqashinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kuntribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan:

—Shamuy. Aku noqawan, nishpa.

Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.

¹⁰Chaymandaqam Jisus noqaykuna *yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyllapa, wakin *kuntribusyunda kubrakuq masiykuna, suq laya uchayuq runakunapis ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa. ¹¹Chaymi wakin *farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubrakukunawan, chay suq laya mana baliqkunawanqa mikuykan? nishpa.

¹²Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. ¹³(Kay

uchayuqkunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata washaq shamushqaqa kani. Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata washaq. Chayrayku yach'akuyllapa *Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: “Noqaqam munani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa, mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa”, nishpa.^m

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mk. 2.18-20; Lk. 5.33-35)

¹⁴*Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina tapunambaqllapa: —Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay *farisiyu duktrinayupismi ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikunaqa mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁵Chaymi Jisusqa paykunata nirqan: —Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pullan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunaqa noqawan kashpaqa, kushikuykanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawap-tinraqmi, paykunapis rinllapa ayunaq.

¹⁶Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanaq rrimindanchu, ¿manachu? Chayshina ruraptingach'i, chay mushuq rritasuaq qendishpa, ashwamba llikinman chay mawka mudanataqa. ¹⁷Chayshinallam llullu *binutapis mana wichunchiqchu mawka *qara taligamanqa. Chaqa chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara

taligata pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaqa. Chaymi llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qesachakanambaq. [Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. *Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi mana balirqanchu taqllunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustumbrikunawanqa.]

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, suq chinata kawsachimurqan

(Mk. 5.21-43; Lk. 8.40-56)

¹⁸Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam isrraylinukunapa suq kamachikuqnin karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:

—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa kriyininim: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.

¹⁹Chaymi Jisusqa “Arí”, nishpa, chay lugarmanda lluqshishpa, noqaykuna yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.

²⁰⁻²¹Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan: Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa, manchashpapisti, chay warmiqa ikinda riqshina Jisuspa kapamba manyanda ashliita llamkarqan. ²²Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita chapashpa nirqan:

—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqayki-raykum kach'akashqana kangi, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.

²³Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapis. ²⁴Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.

Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. ²⁵Chaymandaqam chay asipaqkunataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam chay almataqa makinmanda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. ²⁶Chaymi chay milagruta rurashqambaqqa, Jisusqa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkay sarkukunata chapachirqan

²⁷Chay Jayrupa wasinmanda Jisuswan riykaptiyllapam, ishkay sarkukuna ikiyillapata rirqan, ancha jwirtita qayakushpa:

—iUnay *Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa.

[Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

²⁸Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Ari, Taytitu, nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:

—Qamkuna kriyishqaykishina kanqa, nishpa.

³⁰Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakur-

qanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:

—Amakish pitapis parlachingilla-pachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.

³¹Piru paykunaqam chay wasimanda lluqshishpa, waqman kaymanna rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

³²Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqan-llapa Jisusman. Chaqa *dyablupa *ispiritunmi chay runapa kwirpunman yaykushpa, muduyachishqa karqan.

³³Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptinqa, atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha isphantashqata nirqanllapa:

—iManakish nunka kay Jisus rurashqandashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay *Isrrayilpiqa! nishpa.

³⁴Piru *farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:

—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

³⁵Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llaqtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi *sinaguga wasikunapi *Dyuspa shumaq nutisyan-gunata yach'achikushpa, nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³⁶Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan. Chaqa chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq

wishakunashina karqanllapa. ³⁷Chaymi payqa noqaykuna *yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina. Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqlapa. ³⁸Tayta Dyusmi chay kusichapa dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas kusichadurkunata numbranambaq, yanapawananchiqlapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mk. 3.13-19; Lk. 6.12-16)

10 ¹Jisusmi yumbay chay *yach'akuqningunamanda dusi runakunata akrawashpa, pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda *dyablukunata qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata atinayllapa kach'akachiyta. [Nuta: Chay dusi akrashqangunamach "apustulkuna" shutirqanllapa.]

²Chay dusi apustulkunaqam kaykuna karqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna *Jakubuwan *Jwan, ³Filipi, Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa *kuntribusyunda kubraquq karqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam Libiyu; payllam Tadiyupis shutin. ⁴Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu *Kananista partidumanda karqan. Suqqam *Judas Iskaryuti. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan chay kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mk. 6.7-13; Lk. 9.1-6)

⁵Jisusmi noqaykuna dusi *yach'akuqningunata manaraq

kach'awashpa, kayshina kunawarqanllapa:

—Amakish chay suq *nasyungunamanqa ringillapachu. Amakish chay *prubinsya *Samaryamambis ringillapachu. ⁶Ashwan riyllapa llaqta masinchiq *isrraylinukunamanlla. Chaqa paykunaqam chingashqa wishakunashina puriykanllapa. ⁷Chayri niyallapa: “Taytanchiq Dyusmi kay tiympupi qallariykan shumaqta kamachikuq”, nishpa. ⁸Chayshina yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiylapa. Chay *ismuykaq kwirpuyukunatapis kach'akachiylapa. Wañushqakunatapis kawsachiylapa. *Dyablukunatapis runakunamanda, warmikunamanda qatiylapa. Chaqa qamkunataqam dibaldilla pudirniyuqta rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniyuwanqa yumbayta yanapayllapa, ama nimata kubrashpachu.

⁹Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqaqa apangillapachu *uruta, ni qellayta ni kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. ¹⁰Amar ni alfurjata ni llanqeta ni burdunda apayllapachu. Mudanaykitapis suqsitutalla apayllapa. Chaqa suqkunata yach'achiptiki, kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu suq trabajaqqa dirichuyquq, pagunda ch'askinambaq.

¹¹Chayri suq llaqtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llaqtamanda rinaykillapa diyakaman. ¹²Suq wasiman ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. ¹³Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata

fyirusyashuptinqa, paykunapaqqa amana mañakuyllapachu. Chaqa Dyusqam mana rinchu yanapaq paykunataqa. ¹⁴Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llaqtamandaqa das lluqshishpa, riyllapa suq ladumanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llaqtapi tiyaqkuna yach'anambaq: Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuqchu noqanchikunawanqa, nishpa. ¹⁵Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuy runakuna *Sudumapi, Gumurrapa tiyaqkunamanda.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam qesachashuq”, nishpa
(Mk. 13.9-13; Lk. 21.12-19)

¹⁶Jisusqam niwarqanllapapis:
—iAlliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yumbayta allita yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar kayllapa. ¹⁷Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaqa chay wapu runakunam prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi asutishuqllapa *sinaguga wasikunapi. ¹⁸Kanan noqapi kriyiptikiqam, *prifiktukunaman, gubyirukunaman rin apashuqllapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa ñawpambi, chay mana israrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa yach'achikuq. ¹⁹Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptinqa, ama llakiyillapachu:

¿Imataraq rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin yanapashuqllapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. ²⁰Chaqa chay uraspiqam manana qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa *Santu Ispiritun qamkunapi kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.

²¹Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam taytanda mamanda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. ²²Kanan noqapi kriyishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina padisishpa, noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wañunayki diyakamanqam, rini washashuq. ²³Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptinqa, suq llaqtaman mitikayllapa. Chaqa alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay *Isrrayilpa yumbay llaqtangunapim, noqaqa *Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.

²⁴⁻²⁵Piru noqata qesachawashqan-shinam, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay *yach'akuqninmandaqa. Chayshinallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaqa. Chayri suq yach'akuqqa yuyanqa: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq, nishpa. Chayshinallar suq kriyadupis yuyanqa: Allita yach'akushaq, patrunnyishina kanaypaq, nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: “iJisukristum chay mas pudirniyuq dyablu *Bilsibu!” nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa

(Lk. 12.2-7)

²⁶Jisusqam kayshinapis
yach'achiwarqanllapa:

—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaqpaqmi ancha klaruta rinchiqlapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa rin kaq. ²⁷Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yumbayta yach'achiyllapa. Chay uyaritap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanda ancha jwirtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa.

²⁸Chayshina rimashpaqa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuykitalla atinman wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinllapachu dañachiytaqa. Chayri Taytay Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuyki-llapata almandinda atin chingachiyta infyirrupi.

²⁹(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ishikay pishqetuta suq rriyalitupaqla randikunllapa? Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wañuyta Taytanchiq Dyus mana dijaptinqa. ³⁰Dyusmi ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchayki-llapatapis ancha allita yupashqa.

³¹Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

**Runakunapa ñawpambi Jisukristupaq
yach'achikushun**

(Lk. 12.8-9)

³²Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: “Noqam Jisukris-

tuta sigini” nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: “Paymi allipta noqata sigiwashqa”, nishpa. ³³Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: “Manam siginichu Jisusta”, nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiqqa rini ñigashuq: “Manam riqsinichu paytaqa”, nishpa.

**Jisusmi nirqan: “Noqapi yuyakuptikiqam,
wakin aylluikikuna qamandaqa rin
akrakaq”, nishpa**

(Lk. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Jisusqam kayshinapis
yach'achiwarqanllapa:

—Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis qesachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapaqa, aylluikikuna, suqkuna rinllapa qesachashuq. ³⁵Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq. Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq. ³⁶Chayshinallam kikin aylluikikunapis kuntraykillapa rin kaq.ⁿ

³⁷(Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.) Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ashlatalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa yach'akuqniy kanaykillapaqa. ³⁸Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa ichu suq kruspi munaptillapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip

yach'akuqniy ringillapa kaq; manaqa manám. ³⁹Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringillapa chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

Primyukunam rin kaq

(Mk. 9.41)

⁴⁰Jisusqam niwarqanllapapis:

—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis ch'ayachiykanmanshina. ⁴¹Chaqa *Dyuspaq rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam, Dyusqa primyuykita rin qoshuq chay rimaqpa primyundashina. Chayshinalla Dyus munashqanda ruraykaq runata yanapaptikiqam, paypa primyundashina Dyus rin qoshuq. ⁴²Chayraq yach'akuykaq wambraykunata yanapashpam, primyuykita ringi ch'askiq. Chaqa allipta niykillapa, chiri yakituta qoptiki upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shumaq primyuykita rin qoshuq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan

(Lk. 7.18-35)

11 ¹Jisusmi noqaykuna dusi *yach'akuqningunata kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq llaqtakunamanna rirqan, *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq.

²Chay *Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa, yach'arqanna Jisukristu ruraykashqambaq. Chaymi ishkaq yach'akuqninda Jisusman kach'arqan, kayshina tapunanllapa:

³—Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq *Akrashqan Washadurqachu

qam kangi, ichu suqtaaraq shuyashaqllapa? nishpa.

⁴Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa, Jwanda willay noqa yach'achikushqayta uyashqaykita, kay rurashqayta tukuy ima rikashqaykita. ⁵Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Kujukunapismi purinna. Kwirpun *ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani. ⁶(Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinambaq.) Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.

⁷Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. ⁸Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq mudanayuqta? Manám. Chaqa qamkunam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq mudanayuqkunam gubyirrunakunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? ⁹Chaymi tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqam *Dyuspaq suq ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Arí, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. ¹⁰Chaymi Jwan Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa *Santu Librumbi kayshina niwarqan: Qamba mas puntaykitam noqanchiqaq suq rimaqta rini kach'aq.

Chaqa paymi qambaq rin yach'achikuq, chay uyaqkuna shumaqta ch'ayachishunanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, ñannikita allichaykanmanshina, nishpa.^o

¹¹Chaymi allipta niykillapa, runakuna kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam, mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda mas baliqqa. Piru noqapi kriyikunamanda chay yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas pudirniyuq rin kaq syilupiq.

¹²Chaymi chay Jwan Shutichikuq yach'achikushqan diyamandapacha achka runakuna, warmikuna Tayta Dyusta allitana kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi Dyusta ancha kuntraykanllapa. ¹³Kanan chay Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuqptinmi, unay tyimpukunapi *Muysis liynimbi, Dyuspaq yumbay rimaqkuna librununapipis nirqanllapa: “Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy maypi rin kamachikuq”, nishpa.

¹⁴Chayri kay nishushqayllapata paqtar qamkuna intyindingiman: Chay *Eliyas shamunambaq kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa. ¹⁵Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawashpa intyindiyllapa.

¹⁶Piru kay tyimpumanda mana kriyikunaqam chay wambra mana munaq pugllaqkunashina. Manchu wakin wambrakunaqa plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munapin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa kayshina anyanllapa: ¹⁷“Flawtata waqachiptiyllapam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymandaqam noqaykuna

llakiy llakiyta yupakuqtiypis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta noqaykunawanqa”, nishpa. (Chayshina-llam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata.) ¹⁸Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana mikuptin, *binuta mana upyapin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamkunaqa nirqaykillapa: “Waq Jwamba uku kwirpumbim *dyablupa ispiritun”, nishpa. ¹⁹Chaymandaqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runa shamushpa, imata mikushpa upyaptyiq, ningillapa: “Chay Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan *kuntribusyunda kubraqukunawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan”, nishpa. Piru noqapi kriyikunaqam Dyus munashqanshina kawsapinllapa, suqkuna rikashpa rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa, noqanchikuqunata yach'achiwananchiq, nishpa.

**Jisusmi paypi mana
kriyikunata anyarqan**
(Lk. 10.13-15)

²⁰Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata rurapimbismi, chaypi tiyaqkunaqa mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina anyarqan:

²¹—¡Ay, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapim achka milagrukunata ruraptyipismi, mana munangillapachu noqapiqa kriyiyta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq uchayuq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi

ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqan-rayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ²²Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tirumanda Sidunmanda kaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq.

²³Mayá, qamkuna Kapirnewumbi tiyaqkunaqa, ímatam yuyangillapa? ¿Palanganukuna kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa wañushqakuna kashqanman. Chaqa kay milagrukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa *Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i, chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinandachu. Ashwanmi kanangaman kananda. ²⁴Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Noqaman shamuy samanaykillapa”, nishpa
(Lk. 10.21-22)

²⁵⁻²⁶Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqninmi qamlla kangi. Kanan yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana yach'aqkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanambaqmi munashqa kangi, Taytitu. Chaymi ancha alabayki.

²⁷Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq

yach'ashpa, pudirniyuq yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaqa riqsiwanchu. Taytayllam riqsiwan Churin kashqaytaqa. Chayshinallam paytapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan Churin kaqllam paytaqa riqsini. Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiyimi, paykunapis atinllapa Taytay Dyustaqa riqsiyta yuyayninllapapi.

[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay liyningunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kastigawanambaq? nishpa. Chayshina ancha yuyashpaqam, suq ancha lllashaq yugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa paykunata kayshina nirqan:]

²⁸Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishunaqpaqllapa, amana llakinaykillapa. ²⁹Chaqa noqamanda yach'akuqqam suq yunta wangudushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan noqaqam ancha manshu ancha umildi kani. Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. ³⁰Chaqa manam trabajuschu rin kaq qamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana lllashaq yugitushinam rin kaq, nishpa.

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mk. 2.23-28; Lk. 6.1-5)

12 ¹Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna

*yach'akuqningunawan *samana diyapi trigu tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa.

²Chaymi wakín *farisiyu duktrinayuq-kunaqa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:

—Liyninchiqim kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay, yach'akuqníkikunaqa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.

³Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangí chay unay gubyirnu *Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ⁴Chaqa payqam yaykurqan *karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay adurana wasipi *ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqla karqan. Suqkunaqam mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanllapa. ⁵¿Manachu *Muysispa librunda liyishqallapa kangí? Chaypiqam nin: “*Dyuspa adurana wasimbiqam kurakunaqa samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa”, nishpa. ¿Chayshina trabajashpachu, paykunaqa uchata ruraykanllapa? Manám. ⁶Alliptam niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani. ⁷Chaqa *Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaqa yach'angimanllapa: “Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa. Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa”, nishpa.^p Chayta intyindishpaqach'i, qamkunaqa kay mana uchayuqkunataqa mana wichupanaykitachu. ⁸Noqaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi

atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mk. 3.1-6; Lk. 6.6-11)

⁹Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, *sinaguga wasiman yaykurqan.

¹⁰Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakín *isrraylinukuna Jisusta munashpa dimandayta, yanqa tapurqanllapa:

—Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq *samana diyapi suq qeshyaqta kach'akachinanchiq ichu mana? nishpa.

¹¹Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das surqongiman? ¹²Kanan suq runaqam suq wishamandaqa masta balin. Chaymi liyninchiq dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita rurananchiqllapa.

¹³Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi runapa makinqa chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin allin kaqshinana. ¹⁴Piru chay *farisiyu duktrinayuqkunaqam chay uras sawaman lluqshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isayiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

¹⁵Chay *farisiyukuna kunanakup-tinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay *sinaguga wasimanda lluqshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru ancha

achka runakuna, warmikunam sigirqan-llapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqkunata kach'akachishpa, ¹⁶kayshina kamachirqan:

—Amakish suqkunataqa parlachingichu: “Jisusmi kach'akachiwashqa”, nishpaqa.

¹⁷Chayshina Jisus niptinmi, *Dyuspaq rimaq *Isaiyas nishqan kumplirqan. (Chaqá Isaiyaspa librubim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):

¹⁸ Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni. Chaymi *Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin yach'achiq: “Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq”, nishpa.

¹⁹ Chay yanapawaqqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis rinchu uyaq kallikunapi anyanakup-tinqa.

²⁰ Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu wichukuy suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashllalla kriyiqkunataqam mana rinchu wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, malukunata binsishpa, allin justisyata ruranangaman.

²¹ Kanan yumbay *nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.^q

Wakin runakunam nirqanllapa:

“Jisustash dyablu yanapan”, nishpa
(Mk. 3.19-30; Lk. 11.14-23; 12.10)

²²Suq *dyablum suq runaman yaykushpa sarkuyachishpa, muduya-

chishqa karqan. Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan. Chaymi chay runaqa atirqanna chapakuuya, parlayta. ²³Chayraykum payta rikaqkunaqa ancha ispantashqata kayshina tapunakurqan-llapa:

—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq *Washadurninchiq? nishpa.

²⁴Chayshina tapunakuptinmi, *farisiyu duktrinayuqkunaqa uyashpa nirqan:

—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu *Bilsibu yanapaptinmi, atin qatitytaqa, nishpa.

²⁵Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:

—Mayqan *nasyumba awturidarninguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachinakuñman. Suq llaqtapi ichu suq aylupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakuñman. Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. ²⁶Chayshinallam chay Satanaspis dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta.

Chayshinaqach'i limpu chingachinakuñman. ²⁷Qamkunaqam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa”, nishpa. Chayshina kaptinqa ¿chay kikin Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manám! Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitaqa. ²⁸Chaqá Dyuspa *Santu Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirniqam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.

²⁹Chaqa suq qoch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Chay qoch'ikuqqam puntata chay wapu runata binsishpa, alli alli ch'aqnashparaqa, atin qoch'iyta imandaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq), nishpa. ³⁰Jisusqam nirqambis:

—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runakunata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan. ³¹Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq. ³²Chaqa mayqan kuntrawaqtam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

Jisusmi nirqan: “Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyinshina”, nishpa
(Lk. 6.43-45)

³³Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta puqon. Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyinshina. ³⁴iA, *farisiyu duktrinayukuna, qamkunaqam kulibrakunapa wawanguna kangillapa! iMalukuna kashpam, mana atingillapachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi kaqkunata riman. ³⁵Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman. Piru malu runaqam, shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata riman. ³⁶Chaymi niykillapa, jwisyu diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay mana baliq rimashqaykipaq. ³⁷Chaymi

chay rimashqaykimanda Dyusqa jusgashushpa, rin nishuqllapa: “Uchayuqmi kangi”, ichu “Manam uchayuqchu kangi”, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk. 8.12; Lk. 11.29-32)

³⁸Jisukristu chayshina niptinmi, wakin *farisiyu duktrinayukunaqa *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.

³⁹Chaymi Jisusqa paykunata nirqan: —Qamkunaqam ancha uchayuq kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta. Kanan munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashaqchu qamkuna munashqaykitaq. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus rurarkan suq milagruta paypaq rimaq *Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ruraq, qamkuna rikanaykiqa. ⁴⁰Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa diya, kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi rini kaq. ⁴¹(Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan *Ninibi llaqtaman, Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata rin shimbishuqllapa: “Qamkunaqam ancha uchayuqkuna kangillapa”, nishpa. Chaqa chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwan-

gillapachu. ⁴²Chay jwisyu diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa rin shimbishuqllapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu *Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

**Suq dyablum kutirqan
Dyuspi mana kriyiqman**
(Lk. 11.24-26)

⁴³Suq *dyablum suq runamanda lluqshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa lluqshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: ⁴⁴“iA, paymanlla kutirishaq!” nishpa. Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina. ⁴⁵Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa dyablukunapa *ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi chay runaqa ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq kay malu runakunawambis, nishpa.

**Jisusmanmi masanguna
mamanwan ch'ayarqanllapa**
(Mk. 3.31-35; Lk. 8.19-21)

⁴⁶Jisus runakunata parlachiykaptinmi, maman masangunawan ch'ayarqan. Chaymi paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ⁴⁷Chaypi paykuna shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:

—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa parlayta qamwan, nishpa.

⁴⁸Chaymi Jisusqa chay willaqaqaq nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.

⁴⁹Chaymandaqam makinwan noqaykuna *yach'akuqningunaman rikachikushpa, nirqan:

—Kaykunam mamitay, masaykunaqa.

⁵⁰Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

**Jisukristum kumparasyunda
rurarqan suq tarpukuqwan**
(Mk. 4.1-9; Lk. 8.4-8)

13 ¹Jisusqam chay diyalla wasimanda lluqshishpa, rirqan chay ancha *atun qoch'apa manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, ²ancha achka runakuna, warmikuna payman shamushpa, qoch'apa manyambi undarqanllapa. Chaymi payqa *yakupi puriq barkuman lluqshishpa, chay barkupi tiyarqan yach'achikunambaq. ³Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

—Suq runam rirqan tarpukuq.

⁴Chaymi simillanda shikwaptinqa, wakinqa ancha angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata limpu pallarqan. ⁵Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa, wayralla wiñarqan. ⁶Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam, rupay lluqshiptinqa, das chakirqan. ⁷Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. ⁸Piru wakin simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita syin granusta

puqorqan. Wakinqam 60 granusta;
wakinqam 30 granusta puqorqan.
9iChayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita
uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa
kumparasyungunawan yach'achikurqan
(Mk. 4.10-12; Lk. 8.9-10)

¹⁰Chaymi noqaykuna
*yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta
tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa
yach'achikungi? nishpa.

¹¹Chayshina tapuptiyllapaqam,
Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyusmi munan yach'anaykillapa
imashinam syilupi paywan ancha
shumaqta ringillapa kawsaq, nishpa.
Chaymi kay kumparasyungunawan
yach'achikushpaqa, qamkunatalla
intyindichiyki. Piru chay mana munaq
kriyiqkunataqam mana intyindichi-
nichu. Paykunapaqam pakadu.

¹²Chayshina mayqan allita uyawaq-
taqam yanapani, mas yach'ayniyuq
kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam
ashlita yach'akushqanda Taytay Dyus
limpu rin qoch'iq. ¹³Chaymi noqapi
chay mana munaq kriyiqkunataqa
kumparasyungunawan yach'achini.
Chaqa paykunaqam maychika rikashpa
uyashpaqa, mana intyindinllapachu
chay yach'achikushqayta. ¹⁴Chayshina
mana intyindiptinllapam, *Dyuspaq
rimaq *Isaiyas kayshina nishqanqa
kumpliyanpa paykunapi:

Maychika uyashpapi, mana
ringillapachu intyindiq. Rikash-
papi, mana ringillapachu
yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.

¹⁵(Chaymandaqam Taytanchiq
Dyusqa Isaiyasta kayshina
nirqan:) Chay runakunapa

shunqonqam ancha angu
tikrakashqa, ama kasuwanan-
llapa. Chaymi yach'achiptiy, pisi,
mana intyindinllapachu. Chaqa
ñawinda, rinindam kirpanllapa,
noqapi ama kriyinanllapa, uchan-
llapamanda ama pirdunanaypaq,
nishpa.^r

¹⁶Piru Tayta Dyusqam qamkuna-
wanqa ancha alli. Chaymi
ñawikillapawan chapashpa, intyindingi-
llapa. Rinrikillapawan uyakushpam
kasungillapa. Chayri kushikuyllapa.
¹⁷Alliptam niykillapa, *Dyuspaq achka
rimaqkuna, suq laya allin runakuna-
pismi ancha munarqanllapa rikawayta,
uyawayta qamkuna rikawashqaykishina.
Piru paykunaqam wafurqan manaraq
shamuptiy. Chaymi mana atirqanlla-
pachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun
runashqanda intyindichikurqan
(Mk. 4.13-20; Lk. 8.11-15)

¹⁸Alliptam niykillapa, chay tarpukuq
kumparasyunwan yach'achikushqayta.
¹⁹Chay angu ñanqam munan niyta
runakuna, warmikuna angu shunqoyuq-
kunapaq. Chaqa paykunaqam mana
munanllapachu intyindiya *Dyuspa
shumaq nutisyandaqa. Chaymi chay
pishqokuna simillata pallaqshinam
*dyabluqa chay uyakushqanda das
qonqachin. ²⁰Chay kaskaju ch'akraqam
yach'achiwanchiq chay das disanima-
kaqkunapaq. ²¹Chaqa paykunaqam
Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa,
kushikushpa das kriyininllapa. Piru
manam allitachu noqapiqa yuyakun-
llapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku
quesachadu kashpaqa, das disanima-
kashpa, manana munanllapachu noqapi
kriyiytaqa. ²²Chay allpa kashayuqqam

munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpaqam, kay mundupa kusasingunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, manana munanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. ²³Piru wakin uyakuqkunaqam chay ancha allin allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa kawsanllapa. Wakinqam chay ancha allin allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita Dyusta kasunllapa. Wakinqam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakinqam chay allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan ballikuwan**

²⁴Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda ch'akrambi tarpurqan.

²⁵Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. ²⁶Chaymi trigun wiñashpa, ispiqaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan.

²⁷Chaymi dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: “Patrunsitu, ¿manachu allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbiqa wiñashqa?” nishpa. ²⁸Chaymi dwiñuqa nirqan: “Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa kanqa.” Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: “Patrunsitu, ¿munangichu rinaypaqllapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?” nishpa. ²⁹Piru dwiñunqam nirqan: “Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish

trigundinda pilangimanllapa. ³⁰Chayri dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa, rupachinambaq, chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa”, nishpa.

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan ñapushpa murunwan**
(Mk. 4.30-32; Lk. 13.18-19)

³¹Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, ³²chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapis, wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqkunapis ashlita kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.]

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan libadurawan**
(Lk. 13.20-21)

³³Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam *libadura saksachikuqshina. Manchu suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqllup-tinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. [Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]

**Jisusqam kumparasyungunata
rurashpa yach'achikurqan**
(Mk. 4.33-34)

³⁴Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla

yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu.

³⁵Chayshina Jisukristu

yach'achikuptinmi, *Dyuspaq rimaq kayshina iskiibrishqan kumplirqan:

Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpumandapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.⁵

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

³⁶Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan.

Chaymandaqam noqaykuna

*yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway ñimam munan niyta chay nishqayki ch'akrapi ballikuqa? nishpa.

³⁷Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina niwarqanllapa:

—Noqa *Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani. ³⁸Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa. ³⁹Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyabluqam wambrangunata taqlun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilnigunam chay syigakuqkunaqa. ⁴⁰Chay ballikukunata akrashpa rupachishqan-shinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq. ⁴¹Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay

uchayuqkunatapis. ⁴²Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urrnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. ⁴³Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa llipyayq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

⁴⁴Dyuswan suq bidapi kawsanan-chiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniryuq perlawan

⁴⁵Dyuswan suq bidapi kawsanan-chiqqam ancha balin suq ancha ch'aniryuq *perla rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyayq perlas rumikunata maskan.

⁴⁶Chaymi chay mas munaypaq llipyayq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata randikun, kutirinan randiq. [Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan sylupi kawsananchiq-llapa.]

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan piskadukunata akraqkunawan

⁴⁷Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqkunashina rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanam-

baqqa, *atarrayanda yakuman wichukunllapa. ⁴⁸Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bulsachakaptin, *atun qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastanman. Piru mana baliq piskadukunataqam wichukunllapa. ⁴⁹Chayshinam jwisyu diyapi Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayukunata akrashpa, ⁵⁰lumyaykaq ninaman rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

**Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna:
unay duktrina, mushuq duktrina**

⁵¹Jisusmi noqaykuna *yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa. Noqaykunaqam nirqanillapa:

—Ari, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.

⁵²Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Wakin runakunaqam *Dyuspa Santu Librunmanda allita yach'achikunllapa: “Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq”, nishpa. Chay laya yach'achikuqqam suq wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda, chayraq waqaychashqandapis. [*Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.*]

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mk. 6.1-6; Lk. 4.16-30)

⁵³Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa rirqanna. ⁵⁴Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman

ch'ayashpaqa, *sinaguga wasipi llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka milagrukunataqa ruran?

⁵⁵¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa *Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa

*Jakubu, *Jusi, Simun, *Judas shutin?

⁵⁶¿Manachu kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, ¿imashinataq kay karpintirituqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranambaqqa?

⁵⁷Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda kasuytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—*Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.

⁵⁸Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka milagrukunataqa ruraraqanchu.

**Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta
wanchichishqa karqan**

(Mk. 6.14-29; Lk. 9.7-9)

14 ¹Chay tyimpupi *prubinsya Galiliyapa gubyirnun *Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa, ²yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:

—Chay alma *Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

³⁻⁴Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichiptinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa

karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:

—Ama masaykipa warminwanqa kaychu, nishpa.

Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa suldadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa. ⁵Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiya. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi *Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.

⁶Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyistata rurarqan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. ⁷Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:

—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

⁸Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.

⁹Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, ¹⁰suq suldadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.

¹¹Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinaqam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.

¹²Chaymi chay Jwamba *yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(*Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14*)

¹³Jisusqam yach'ashpa, *Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa,

nishpaqa, chay kaykashqanmanda rirqan *yakupi puriq barkupi suq chuncha lugarman, sapalan chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llaqtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan lugarman ch'ayarqanllapa.

¹⁴Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa, apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan.

¹⁵Amsayaykaptinqam noqaykuna *yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.

¹⁶Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Imapaqnamir ringallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.

¹⁷Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.

¹⁸Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.

¹⁹Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna, warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa, chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam rurarqan chay ishkay piskadituwambis. ²⁰Mikushpallapaqam yumbay undarqanllapa.

Chay tandawan piskaduqam subrarqanraq dusi kanasta undakuna.

²¹Kanan chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan. Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mk. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²²Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna *yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Lluqshishpa chay *barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.

Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata, warmikunata. ²³Chaymandaqam payqa rirqan suq chuncha lumaman, chaypi

Tayta Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan. ²⁴Chay barkupi noqaykuna riykaqqam ancha *atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa.

Lukismi ñawpa ladumanda ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta arkaptin, manana atirqayllapachu riyta.

²⁵Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. ²⁶Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:

—iIchichín, almam shamuykan! nishpa.

²⁷Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

²⁸Pidruqam nirqan:

—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip shamunaypaq qaman, nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shamuyri, nishpa.

Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan

Jisusman. ³⁰Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:

—iWashawayri, Taytitu! nishpa.

³¹Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:

—iA, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu? nishpa.

³²Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna lluqshiptinqa, chay wayraqa limpuna qasillarqan. ³³Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta adurarqayllapa,

—iAllibraq qamqa Dyuspa Churin kang! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk. 6.53-56)

³⁴Chay ancha *atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit shutiqman. ³⁵Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta riqsishpaqa, chay lugarnimba tukuy rridurninman

abisukunata kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqinllapata Jisusman apamurqanllapa. ³⁶Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rrugarqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.

Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq
(Mk. 7.1-23)

15 ¹Suq diyam *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *farisiyu duktrinayuqkuna Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:

²—Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata *mayllakuna kustumbrita rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiqwachiq, noqanchiqkunapis chay kustumbrita rurananchiq. Chayri ñimaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunllapachu chay kustumbritaqa? nishpa.

³Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—Ñimaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitala ruranaykillapaqa?
⁴Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: “Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda mamanda maldisyaqqam wañunqa”, nishpa. ⁵Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: “Taytayki, mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: ‘Chay mañawashqaykitaqam rini qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta’”, nishpa. ⁶Chayshina yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikikunata siginaykirayku. ⁷iA, *shimikiwanlla kasukuqkuna! *Dyuspaq rimaq *Isayiasqam qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:

⁸Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapiqam mana nimatapis kuyawanllapachu.

⁹Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandallam yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.^u

¹⁰Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:
 —Allita uyawashpa, intyindiyllapa:

¹¹Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu kanchiq. Ashwan shunqon-

chiqpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam, uchayuqqa kanchiq, nishpa.

¹²Chaymi noqaykuna

*yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina niptikiqam, *farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gustashpachu ancha piñakurqanllapa.

¹³⁻¹⁴Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina. Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa. Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina. Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqkunashina kashpa, limpu rinllapa chinga, nishpa.

¹⁵Chaymi Pidruqa nirqan:

—Intyindichiwayllapár chay kumparasyunda, nishpa.

¹⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ñima manachu qamkunapis intyindingillapa? ¹⁷Allita yuyayllapa.

Mayqan runa imatapis mikuqptin upyaptinqam, pach'anman yaykun, ñmanachu? Chaymandaqam pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanambaqqa.) ¹⁸Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay rimashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa.

¹⁹Kay laya mana baliq yuyaykunaqam shunqonmanda lluqshin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanambaq; manaraq willashpa taytanda

mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq; yanqa llullakunata rimanambaq; washa rimay kanambaq. ²⁰Chay laya mana baliq yuyayniyukunam uchayuqqa. Piru chay *mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam mana uchayuqchu, nishpa.

**Suq furastira warmim Jisuspi
ancha yuyakurqan**
(Mk. 7.24-30)

²¹Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqanmanda rirqanna (*Isrrayilpa ladumbi kaq *nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayarqan. ²²Waqpim *prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:

—iUnay gubyirnu *Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! iWawaymanmi *dyablupa ispiritun yaykushqa! iChaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.

²³Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna *yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Chay warmi ikinchiqta shamuch qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku, willay rinambaqna.

²⁴Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:

—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan kach'amuwashpaqam *isrraylinukunaman, nishpa.

²⁵Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:

—iTaytitu, yanapawayri! nishpa.

²⁶Jisusqam nirqan:

—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa. (Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yanapashu-nayqa), nishpa.

²⁷Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptyinqam, allqokunapis chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki), nishpa.

²⁸Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan: —iWarmisita! iAncha allitaraq noqapi kriyishqa kang! Chaymi chay mañawashqaykita rini ruraq, nishpa.

Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

**Jisusmi achka qeshyaqkunata
kach'akachirqan**

²⁹Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha *atun qoch'apa manyanda rishpa, suq lumaman llugshishpa, chaypi tiyarqan. ³⁰Jisus kaykashqanman achka runakuna, warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata, mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam, chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi ruraraqanllapa. Chaymi payqa yumbayta kach'akachirqan.

³¹Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna puriptin, mana rikakuqkuna chapakuptynqa, chay isrraylinu rikaqkunaqa ancha isphantashgata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mk. 8.1-10)

³²Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna

*yach'akuqningunata qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pullay noqawan; piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanmanllapa, nishpa.

³³Chaymi noqaykunaqa nirqanillapa:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.

³⁴Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Ayka tanditayuyumi kangillapa? nishpa.

Noqaykunaqam nirqayllapa:

—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.

³⁵Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaqllapa. ³⁶Chaymandaqam chay syiti tanditata, chay piskaditukunata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay yumbay runakunata qaranaypaqllapa. ³⁷Qaraptiyllapaqam, yumbay mikurqanllapa undanangaman. Mikuptinllapaqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqkunata tandarqayllapa. ³⁸Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Warmikunata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. ³⁹Chaymandaqam chay runakunamanda dispidikashpaqa, Jisusqa *yakupi puriq barkuman llushishpa, rirqanna Magdala shutiq lugarmán.

**Jisustam nirqanllapa,
suq milagruta ruranambaq**
(Mk. 8.11-13; Lk. 12.54-56)

16 ¹Wakin *farisiyu duktrinayukuna *sadiusyu duktrinayukunawan shamushpam

Jisusta mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqllapa, allipchu syilumanda shamushqa kangichu mana, nishpa.

²Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikashpaqa, ningillapa: “Allin diyum qayaqa rin kaq”, nishpa. ³Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu kaptin, qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: “Tamyaqmi rin”, nishpa. iA *shimikivanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa, imashinam rin kaq tyimpu, nishpa.

Chayshina yach'ashpaqa, ñimaraykutaq mana yuyangillapachu, Dyus nishqanmi kumplyikanna, nishpaqa? ⁴iQamkuna kay tyimpumanda malukunaqam Dyustaqa mana munangillapachu kasuyta! Chaymi qamkuna chay milagru mañawashqaykitaqa mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin kaq. Manchu *Dyuspaq rimaq *Junaswan suq milagru karqan.

Chayshinallam noqawambis kanqa.

[Nuta: Chay Junasqam suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina. Chaymandaqam llushirqan. Chayshinallam Jisuspis atun *mach'ayshina sipulturapi pambadu kashpa, kawsamushpa, llushirqan.]

Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

**Farisiyukunapa duktrinanmi
dañachikuq libadurashina**

(Mk. 8.14-21)

⁵Noqaykuna Jisuspa

*yach'akuqningunam chay ancha *atun qoch'apa waq chimbanman rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. ⁶Chaymandaqam chay chimbaman ch'ayaptiyllapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:

—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, *farisiyukunapa *libaduranmanda, *sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

⁷Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:

—Tandata mana apamushqanchiq-raykum chay libadurapaqqa niwanchiqlapa.

⁸Piru chayshina parlaptiyllapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tandaykillapata qonqashpaqa ñimaraykutaq chayshina parlaykangillapa? ñIma manachu allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchiqta, nishpaqa? ⁹ÑIma manachu intyindingillapa? ñManachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000 runapaq aypashqandaqa? ñManachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹⁰ÑManachu ni yuyangillapa chay syiti tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? ñManachu yuyangillapa chay 4.000 mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹¹ÑIma manachu intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ashwanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

¹²Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa niwarqanchiq, farisiyukunapa, sadusiyukunapa duktrinamanda kwidakananchiq, nishpa. [Nuta: Chaqa ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa, sadusiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwan-chiqman.]

Pidrum Jisusta nirqan: “Qamqam Dyuspa Churin kangi”, nishpa
(Mk. 8.27-30; Lk. 9.18-21)

¹³Jisusqam ch'ayashpa *prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, noqaykuna

*yach'akuqningunata tapuwarqanllapa: —Runakunaqa ñimatam nin noqapaqqa? ñPish kani noqaga paykunapaqqa? nishpa.

¹⁴Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa: —Wakinqam nin chay alma *Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin: *Dyuspaq chay unay rimaq *Eliyasshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq *Jirimiyasshi kangi ichush Dyuspaq suq unay rimaq kangi, nishpa.

¹⁵Chaymandaqam tapuwarqanllapa: —Mayá, qamkunaqa ñimatataq ningi? ñPitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

¹⁶Chaymi Simun Pidruqa nirqan: —Qamqam *Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi. Qamqam Dyus kawsaqa Churin kangi, nishpa.

¹⁷Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan: —Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki. Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. ¹⁸(Chaqa shutiki “Pidrum” munan niyta “rumi.”) Kanan suq simyintu rumishinam ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach'akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, noqapi rini washaq, ama ni mas pudirniyuq *dyablu atinambaq apayta *wañushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunaqam *ilgisay. ¹⁹Sylulpa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi

noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa pungunda kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunataqam watadushinalla kidan. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

²⁰Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: “Jisusqam *Dyus Akrashqan Washadurninchiq”, nishpaqa.

Jisusqam nirqan:

“Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mk. 8.31–9.1; Lk. 9.22-27)

²¹Chaymandaqam Jisusqa *yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqqim chay *kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintinsyawaq wañunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

²²Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapalanda apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wañunaykipaqqa, nishpa.

²³Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—iQamqam dyablushina rimaykangi! iAshuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda ama ruranaypaq. Mana intyindiq runashinam yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

²⁴Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach'akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda dijashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. ²⁵(Chaqa noqapi kriyiqkunataqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.) Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishunanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinqam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki.

²⁶Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanambaqqa. ²⁷Noqaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirinwan llipyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuy. Chay diyapim runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq, primyunda qoshpa, ichu kastigashpa. ²⁸Alliptam niykillapa, wakinnikiqam manaraq wañushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirinwan llipyashpa, shamuptiyqa.

Jisukristum llipyarqan

(Mk. 9.2-13; Lk. 9.28-36)

17 ¹Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinnam, Jisusqa Pidruta, *Jakubuta, masan *Jwannindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. ²Chay lumapim Jisusqa suq layayarqan. Chaqa qaqlanqam rupayshina llipyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. ³Chaymandaqam *Dyuspaq chay unay rimaqkuna *Muysiswan *Eliyas chay

uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa. ⁴Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqlllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqlata rurashaqlllapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

⁵Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq lliypaq pukutay shamushpa, limpu pambarqan. Chayshina pambaptinqam, chay uras pukutaypa ukunmanda Dyusta uyarqanllapa kayshina niqta:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchallana kushikuni. iPaytar uyayllapa! nishpa.

⁶Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qonqorikurqanllapa qaqlanllapa allpaman ch'ayanangaman.

⁷Chaymi Jisusqa qemikashpa, paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.

⁸Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiqa rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq masiykunata kamachirqan:

—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyillapachu, wañushpa kawsamunay-kaman, nishpa.

¹⁰Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—*Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ñimaraykutaq ninllapa: “*Dyus Akrashqan Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata rin shamuy”, nishpaqa?”

¹¹Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Allibmi chayshina. Eliyasmi puntata shamunambaq karqan, runakunata yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqlllapa. ¹²Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, *Dyuspaq rimaq, nishpaqa. Chaymi paytaqa munashqanllapata rurarqanllapa. Paytashinallam noqa *Dyusmanda Shamuy Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.

¹³Chayshina Jisus Eliyaspaq niptinqam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

**Jisusmi suq wambra atakiyuqta
kach'akachirqan**

(Mk. 9.14-29; Lk. 9.37-43)

¹⁴Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:

¹⁵—Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman bulashqa.

¹⁶Chaymi kay yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu kach'akachiya, nishpa.

¹⁷Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—iA, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ñIma tyimpukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ñIma tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.

¹⁸Apamuptinllapaqam, Jisusqa *dyabluta anyashpa, chay chulumanda

qatirqan. Chaymi chay urasmandapacha kach'akashqana kidarqan.

¹⁹Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.

²⁰Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam niykillapa, ashrita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman. Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptikiqam, mana nimapis trabajuschu kanman qamkunapaqqa. ı

²¹Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana atingillapachu qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa qatiytaqa, nishpa.ı

Jisusmi nirirqan:

“**Rinllapam wanchiwaq**”, nishpa
(Mk. 9.30-32; Lk. 9.43-35)

²²*Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna *yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makinman. ²³Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

²⁴Jisusqam noqaykuna *yach'akuqningunawan Kapir nawun llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chaypi

kaptiyllapam, *kuntribusyunda kubraqukuna Pidruman qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu *Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.

²⁵Chaymi Pidruqa nirqan:

—Arí, pagarakunmi, nishpa.

Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyirnukunaqa ¿pitataq kubranllapa kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.

²⁶Chaymi Pidruqa nirqan:

—(Girrapí binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí. Chay gubyirnukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchikuna Dyuspa wambran *isrraylinukuna kashpaqa, mana nisisaryuchu pagarakunanchiq chay kuntribusyundaqa.) ²⁷Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay *atun qoch'aman, *answiluykiwan piskaduta piskanayki. Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

18 ¹Chay tyimpupim noqaykuna *yach'akuqninguna Jisusman qemikashpa, kayshina tapurqayllapa: —Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuptin syilupiqqa, yumbay runamandaqa ¿pitataq masta rin kamachikuqqa? nishpa.

²Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, ³kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringillapachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa. ⁴Chaymi Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta rinllapa baliq. ⁵Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu
(Mk. 9.42-48; Lk. 17.1-2)

⁶Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqaqqa mas alli kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, wichukunanllapa *mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁷iAkakaw kay mundupi kawsaqkunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata animachin, uchata rurananllapaqqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsananllapaqqa. iPiru mas kastigadam rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!

⁸Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunanqa, kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaykipaq. Mas allim kanman, kuju ichu manku suq bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ishka makiyuq ichu ishka ch'akiyuq kashpa, tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu kanaykipaqqa. ⁹Kanan ñawikiwan imata rikashpa, animakashpa uchata ruranaykiqa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas allim suq ñawiyuqla kashpa, suq

bidaman yaykunayki. Manam allichu ishka ñawiyuq kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykiqa.

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan chingashqa wishawan**
(Lk. 15.3-7)

¹⁰Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisayllapachu. Chaqa paykunata kwidaq anjilkunam Tayta Dyuspa ñawpanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq mañakunan. ◻

¹¹Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq. ◻

¹²¿Imatataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinga, ¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq tarinangaman? ¹³Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay 99 mana chingashqakunapaq. ¹⁴Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchiqkunata pirdunashun
(Lk. 17.3)

¹⁵Kriyiq masiki mana allita rurashup-tinga, rishpa, paywanlla parlay: “Kayshinam dañachiwashqa kangi”, nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptinga, shumaqtana ringi kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. ¹⁶Piru mana kasushuptinqa, apay suq ichu ishka tistigukunata, ishka ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿imatam nin? nishpa. ¹⁷Chay apashqaykikunata mana kasuptinqa, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchiqkunata willay. Yumbay paykunata mana kasuptinqa, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq uchayuq *kuntribusyunda kubraquqtashinana riqsiyllapa.

¹⁸Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam *dyablu kadinaku-

nawan watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chayshina suqkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam, qamkunaqa syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqu-naqam watadushinalla rin kidaq. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

¹⁹Niykillapapismi, kay mundupi ishkey qamkuna suq yuyayniyuqlla kashpa, Tayta Dyusman mañakuptikigam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqllapa. ²⁰Chaqa ishkey ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptingam, paykunapa ch'awpimbi kani, nishpa.

²¹Chaymi Pidruqa qemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:

—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita rurawaptinqa, ¿ayka kutindam pirdunashaq? ¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.

²²Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70 bwiltasta syitiyuqwan, nishpa. [Nuta: *Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pirdunananchiq.*]

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ishkey dibirakuqwan

²³Jisusqam nirqambis:

—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptingam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyaduykunaqa, ¿aykatataq dibirawanllapa? nishpa. ²⁴Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000 talintu dibiraqta. [Nuta: *10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.*] ²⁵Chaymi chay dibirakuqqa

manana nimatapis atirqanchu pagarakuytaqa. Chaymi patrunninga kamachikurqan: “Randikuyllapana kay runata warmindinda, wambrandingunata, tukuy imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq”, nishpa. ²⁶Piru chay dibiraqqam qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: “Patrunitsu, yush'ayku shuyawayri. Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki”, nishpa. ²⁷Chaymi chay gubyirnuqa chay dibiraq rrugaptin, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: “Pirdunaykinam. Mananam dibirawangichu. Librinam kangi”, nishpa.

²⁸Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda lluqshishpalla, suq kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 *dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam chay dibiraqtaqa kunganmanda piskashpa, urka urka rurashpa nirqan: “Pagaraway dibirawashqaykita”, nishpa. ²⁹Chaymi chay dibiraqqis qonqorikushpa ancha rrugarqan: “Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta”, nishpa. ³⁰Piru payqam mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman. ³¹Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta ruraptin rikashpaqa, ancha llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyirnuta parlachiq yumbay rikashqanda. ³²Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: “¡A, kriyadu malu! Rrugawaptikigam noqaqa yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa kani. ³³Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunaykita”, nishpa. ³⁴Chaymi patrunninga ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigarqan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.

³⁵Chaymi Jisusqa nirqambis:
—Runa masikikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq Taytanchiq Dyuspis qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa
(Mt. 5.31,32; Mk. 10.1-12; Lk. 16.18)

19¹Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay *prubinsya Galiliyamandaqa. Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladunman, chay prubinsya Judiyapa lugarningunaman. ²Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³Chaymi wakin *farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Allichuraq suq runa imapaqpis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.

⁴Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita ruraraqan. ¿Manachu librubmbiqa chayta liyishqallapa kangi?™

⁵Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan: “Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq. Chaymi ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa”, nishpa.^x ⁶Chaymi niykillapa, rrispitu-yuqkunaqam ishkay kashpapis, suqlana. Chayri Dyus tandashqandaqa, runakunaqa ama akranqachu, nishpa.

⁷Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq *Muysisqa unay agwilunchiqkunata

kamachirqan, suq runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?

⁸Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaqa angu shunqoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijarqan paykunata, dukumintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam mana chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata ruraraqan, tandanakushpa, ama akrakananllapa. ⁹Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, suq warmiwan kanambaqqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay warmi dijashqawan suq runa kasaraqpis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu akrakananqa.

¹⁰Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna *yach'akuqningunaqa malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:

—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiqllapa, nishpa.

¹¹Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Yumbay runakunaqam mana atinchu intyindiya kay nishushqaytaqa. Piru Taytanchiq Dyus yanapaptinllam, wakinqa atinllapa intyindiya. ¹²Wakin runakunaqam mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa wakinqam nasin, sapalanlla kawsanambaq. Wakindaqam runakuna *inukuta rurannllapa, ama kasarannyaq. Piru wakinqam mana kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta atishpa ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mk. 10.13-16; Lk. 18.15-17)

¹³Wakinqam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa, Dyusman mañaku-nambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay wambran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). ¹⁴Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunanllapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq, nishpa.

¹⁵Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakushpaqa, rirqanna suq lugarman.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mk. 10.17-31; Lk. 18.18-30)

¹⁶Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:

—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha Allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda kasushpa kawsay, nishpa.

¹⁸Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq

warmiwanaqa puñuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqa llullakunata runa masikipaq rimaychu. ¹⁹Taytaykita, mamaykita ancha rrispitashpa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay, nishpa.^y

²⁰Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas faltawan runanaypaqqa? nishpa.

²¹Jisusqam nirqan:

—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, syilupiqa tukuy imayuqqa ringi kaq. Chayta rurashpaqa shamuyña, noqawan purinanchiq, nishpa.

²²Chayshina niptinqam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llakishpa, rirqan.

²³Chaymi Jisusqa noqaykuna *yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan kawsanambaq. ²⁴Suq kutindam niriycilla. Mas fasilmi chay atun *kamillu animal awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman yaykunanqa ancha trabajus, nishpa.

²⁵Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlarqayllapa:

—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinqa, ¿pitaq atinman washadu kaytaqa? nishpa.

²⁶Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:

—Runakunallaqam mana atinchu washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana

nima trabajuschu, runakunata washanambaqqa, nishpa.

²⁷Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinaypaqllapa. Chayshina dijashpaqa, ñimatam ganashaqllapa? nishpa.

²⁸Jisusqam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa *Dyusmanda Shamuq Runa llipyashpa kamachikuqtiyqam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay dusi *isrraylinu *atun ayllukunata kamachinaykillapa. ²⁹Chayshinallam rin kaq chay mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam 100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq. ³⁰Piru kay pachapi achka kamachikuqgam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi mana kamachikuqkunaqam syilupiqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

20 ¹Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:

—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq *ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubasniyuq runaqam madrugadu wasinmada llugshishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq, rinanllapa ubasninda kusichaq. ²Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riyllapa trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq *dinaryuq qellayta pagarashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanna trabajaq. ³Chaymandaqam

chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim wakin runa mana trabajuyuqta rikashpa, ⁴paykunatapis nirqan: “Riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuqllapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanllapana trabajaq. ⁵Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta ririrqan mas trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta kutirirqan maskariq mas trabajadurkunata. ⁶Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i kutirishpa, suq mana trabajuyukunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “¿Qamkunaqa imata rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. ⁷Chaymi chay runakunaqa nirqan: “Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan: “Qamkunapis riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.

⁸Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungunata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay iki yaykuqkunata. Chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. ⁹Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaqa ch'askirqan suq dinaryuq qellayta kada unu. ¹⁰Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunaqa yuyarqanllapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi suq dinaryutalla pagundaqa ch'askirqanllapa. ¹¹Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa, piñakushpa, anyarqanllapa chay dwiñutaqa: ¹²“Chay ultimu yaykuqkunaqam suq uritatalana trabajarqanllapa. Piru paykunatapismi

igwalta pagarashqa kangi. Noqayku-naqam chishyashtin ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi”, nishpa. ¹³Chaymi dwiñuqa chay anyaqkunata suqninda nirqan: “Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta rurashushqachu kani. Chaqa tratukur-qanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq, ¿manachu? ¹⁴Mayá, kaypi paguyki. Riyna. Noqaqam munani kay ultimu yaykuqkunatapis qamta-shinalla igwalta pagarayta. ¹⁵Chaqa noqaqam dirichuyuq kani, munashqayta ruranaypaq qellayniywanqa. ¿Qamqachu imbidyakungi qellayniywan paykunata yanapaptiyqa?” nishpa.

¹⁶Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaqa suq bidapiqam manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunaqam suq bidapiqa ancha rinllapa baliq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran, paywan kawsananllapaqa, nishpa.

Jisusmi niririrqan:

“Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk. 10.32-34; Lk. 18.31-34)

¹⁷Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman noqaykuna dusi *yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

¹⁸—Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqlapa. Waqvim noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq *isrraylinu kurakunaman, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa. ¹⁹Chayshina sintinsyawashpaqam, *nasyunninchiq *Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa intrigakuwaq.

Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa, kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq faburta mañarqan
(Mk. 10.35-45)

²⁰Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran *Jakubuan, *Jwanwan Jisusman shamushpa, qonqorikushpa, suq faburta mañarqan.

²¹Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna suqnin *allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, qamwan kamachikunanllapa.

²²Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiya? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Ari. Atinillapam chayshina padisiya, nishpa.

²³Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa upyaq. Piru noqaqam mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin laduypi ichu ichuq laduypi, nishpaqa.

²⁴Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis

*yach'akuqkunaqa chay ishkay masaykunawanqa piñakurqayllapa.

²⁵Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwarqanllapa:

—Chay suq *nasyungunapiqam gubyirnunguna patrungunashina wapuyashpa, manchachikushpa, llaqta masingunata kamachin, ¿manachu?

²⁶Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwan mas kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata sirbiyllapa. ²⁷Chayri mayqanniki munashpa kamachikuq kaytaqa, suq kriyadushina kanqa. ²⁸Chayshinalla noqa *Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani suqkuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, yumbayta sirbinaypaq. Chaymi rini wañuq uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu kanambaqllapa. Chayshinam noqapi yumbay yuyakuqkunata rini washaq.

**Jisusmi ishkay sarkukunata
kach'akachirqan**

(Mk. 10.46-52; Lk. 18.35-43)

²⁹Noqaykuna Jiriku llaqtamanda Jisuswan riykaptiyllapam, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. ³⁰Chay ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha jwirtita qayakurqanllapa:

—iDabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! nishpa.

³¹Chaypi kaqkunaqam chay sarkukunata anyarqan, uyaranambaq. Piru paykunaqam mana uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:

—iDabidpa Karu Willkan Taytitu!
iLlakipawayri! nishpa.

³²Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:

—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.

³³Chaymi paykunaqa nirqan:

—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.

³⁴Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 ¹Jirusalin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji llaqtitaman. Chay Bitfajiqam *Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpinqam Jisusqa ishkay yach'akuq masiykunata nirqan:

²—Rikay, waq ñawpanchiqim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa. ³Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴Chayshina ruraptinllapam, *Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqanqa kumplirqanna:

⁵Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: “Rikay, gubyirnuykiqa suq burrapa wawambi muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman”, nishpa.^z

⁶⁻⁷Chaymi chay ishkay *yach'akuqnin masiykunaqa rishpa, Jisus nishqanshina apamurqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata ruraraqanllapa. Chayshina

z 21.5 [Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan.]

ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda kapangunata mandashpa rirqan.

Wakinqam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa, mandarqanllapa.

⁹Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaqam ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa:

—iBiba, biba! iAlabashun unay

*Dabidpa Karu Willkan Jisusta! iTaytan-chiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! iTayta Dyustaqqa ancha alabashunllapa! nishpa.

¹⁰Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wakinqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.

¹¹Chaymi chay runakuna, warmikunaqa nirqanllapa:

—Kayqam *Dyuspaq rimaq Jisus.

Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtan-manda shamushqa, nishpa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mk. 11.15-19; Lk. 19.45-48; Jn. 2.13-11)

¹²Chaymandaqam Jisus Tayta *Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi) tarirqan randiykaqkunata randikuykaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan, chay adurana wasimanda llushinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesangunata, chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundam bularqan. ¹³Kanan paykunataqam nirqan:

—*Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.^a Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.^b

¹⁴Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakarqanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. ¹⁵Piru *isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa: “iBiba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!” nishpa. Chaymi ancha piñakushpa, ¹⁶Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Uyangichu kay wambrakuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: “Dabidpa Karu Willkanmi”, nishpaqa.)

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq kayshina nishqanda?

Dyus yanapantinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta rinllapa alabaq, nishpaqa.^c

¹⁷Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna, waqpina chay tuta kidanayllapa.

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan
(Mk. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mallaq-narqan. ¹⁹Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura *igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. Raprangunata-

llam tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:

—iMananam nunka ringichu puqoq! nishpa.

Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. ²⁰Chayta rikashpam, noqaykuna *yach'akuqningunaqa ispantashqata tapurqayllapa:

—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.

²¹Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa, “Riy *mar yakuman”, nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykilla. ²²Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?” nishpa
(Mk. 11.27-33; Lk. 20.1-8)

²³Jisus Tayta *Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi, kamachikuq *isrraylinu kurakuna, chay *kamachikuq anyanukunawan payman qemikashpa, tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kanaykiqa? nishpa.

²⁴Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kuntistawaptikim, noqapis nishqaykilla: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa. ²⁵Mayá, *Jwan Shutichi-

kuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichikunanqa? ¿Dyuschu ichu runakunalla?

Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay anyanukunaqa suqnin suqnin parlarqanllapa:

—Dyusmi kamachishqa, niptinchiqqach'i, niwashun: “Chayshina numbraptinga, ¿imaraykutaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ²⁶Piru “runakunallam kamachishqa” niptinchiqqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay runakunaqa? Chaqa paykunaqam Jwambaqqa kriyinnllapa, *Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.

²⁷Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisuspi paykunata nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runapa ishkey churingunawan

²⁸Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkey churiyuk karqan. Chaymi suqninda nirqan: “Ijitu, riy kananqa *ubasninchiqta kusichaq”, nishpa.

²⁹Chay churingam nirqan: “Manam rinichu”, nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna trabajaq.

³⁰Chayshinallam taytanqa chay suq churindapis nirqan: “Riy ubasninchiqta kusichaq”, nishpa. Payqam, “Rishaqri” nirqan. Piru yanqam nirqanqa. Manam rirqanchu tandaqqa. ³¹Chayshinaqa ¿mayqan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
 —Alliptam niykillapa, chay uchayuyq
 *kuntribusyunda kubraquqkuna,
 bandulira warmikunapismi chay
 uchangunata dijashpa, Dyustana
 kasushpa, qamkunamanda mas puntata
 syiluman rinllapa yaykuq, Dyuswan
 kawsananllapa. ³²Chaqa *Jwan
 Shutichikuq shamushpaqam, qamkunata
 yach'achishurqan, allita rurashpana
 kawsanaykillapa. Piru qamkunaqam
 paytaqa mana kriyirqaykillapachu. Piru
 chay kuntribusyunda kubraquqkuna,
 chay bandulira warmikunam Jwandaqa
 kriyirqanllapa. Piru qamkunaqam
 chayta rikashpapis, uchaykikunataqa
 mana dijarqaykillapachu, Dyuspi
 yuyakunaykiqa.

**Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan
 malu partidaryukunawan**
 (Mk. 12.1-12; Lk. 20.9-19)

³³Uyayllapa kay suq kumparasyunda:
 Suq runa ancha achka ubasta tarpush-
 pash, rridurninda muralla pirqata
 ruraraqan. Chaymandaqash jwirti rumi
 kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta
 ruraraqan, ubasningunata kusichashpa,
 chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi
 suq *altu turruta, chay altumanda chay
 tarpudunda kwidanambaq. Chayshina
 rurashpaqash, partidaryungunawan
 ch'akranda dijashpa, payqa karumanna
 rirqan. ³⁴Chaymandaqash ubasta
 kusichanan tyimpu ch'ayaptinga, chay
 ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata
 kach'arqan, chay partidaryunguna
 partinda qoptinllapa apanambaq. ³⁵Piru
 chay partidaryungunaqash, chay
 dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinga,
 piskashpa, suqninda alli alli maqarqan-
 llapa; suqtaqash wanchirqanllapa;
 suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa.
³⁶Chaymandaqash chay dwiñuqa mas
 achka kriyadungunata kach'arirqan.

Paykunatapishshi chayshinalla suq
 lastima ruraraqanllapa chay punta
 shamukunatashina.

³⁷Ultimutaqash chay dwiñuqa churinda
 dana kach'arqan: “Churiytaqam
 kasunqallapana”, nishpa. ³⁸Piru chay
 partidaryungunaqa chay dwiñupa
 churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash
 suqnin suqnin parlarqanllapa: “Payqam
 irinsyawan rin kidaq. Chayri aku
 wanchiq, noqanchiqkunana kay
 ch'akranwan kidananchiq”, nishpa.
³⁹Chayshi chayshina parlashpaqa, chay
 dwiñupa churinda piskashpa,
 ch'akranmanda sawaman surqoshpa,
 wanchirqanllapa.

⁴⁰Chaymi Jisusqa chay runakunata
 kayshina tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamush-
 paqa, ¿imanachinqaraq chay malu
 partidaryungunataqa? nishpa.

⁴¹Paykunaqam nirqanllapa:

—Chay malukunataqam mana
 llakipashpachu wanchinqa. Chayman-
 daqam allin partidaryukunata
 maskanqa, kusichan puqoptin, partinda
 qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan
 niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam
 munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay
 dwiñupa churingam munan niyta Jisukristu.
 Chay mana baliq partidaryukunaqam munan
 niyta chay mas kamachikuq *isrraylinu
 kurakuna chay *kamachikuq ansyanukunapis,
 nishpa.]

⁴²Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa
 suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

—Qamkunaqam riqsiwangillapa mana
 baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu
 Librumbiqa ¿manachu liyishqallapa
 kangi kayshina nishqandaqa?

Albañilkuna wichukushqan
 rumitaqam kananqa Dyusqa
 wasimba simyintumbi mas
 baliqpaqna rurashqa. Dyus

chayshina rurashqanraykum
ancha alabanchiqllapa: “Ancha
shumitaqtam rurashqa”, nishpa.⁴

⁴³Chaymi niykillapa, qamkuna
dispris yawashpam, manana ringilla-
pachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi
payta kasuqkunalla suq bidapiqa
paywan rinllapa kawsaq. ⁴⁴Piru chay
ancha baliq rumipa sawambi bulakaq-
kunaqam piti piti rin kidaq. Kanan chay
rumi mayqamba sawanman ishkish-
paqam, limpu chankashpa, pulbuta rin
dijaq, nishpa. *[Nuta: Jisukristum chay
rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuq-
kunam chay albañilkunashina, chay rumipi
bulakaqkunashina.]*

⁴⁵Chay ishkay kumparasyunda
uyashpaqam, chay kamachikuq *isrray-
linu kurakuna, chay *farisiyu
duktrinayukuqunaqa intyindirqa
nllapa: Noqanchi qkunatam kumparawaykan-
chiq chay malu partidaryukunawan,
chay albañilkunawanqa, nishpa.
⁴⁶Chaymi Jisustaq prisuytana
munarqanllapa. Lukismi runakunata
mancharqanllapa. Chaqa achka runam
kriyirqa nllapa: Jisusmi *Dyuspaq rimaq,
nishpa.

**Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan
kasaraqkunapa fyistanwan**
(Lk. 14.15-24)

22 ¹Jisusmi achka kumparasyunda
rurashpa, suq kutinda payku-
nata kayshina yach'achirqa:

²—Dyuswan suq bidapi kawsanan-
chiqqam suq kasamyintu fyistashina.
Suq gubyirnush fyistata rurarqan,
churin kasaranambaq. ³Chaymandaqash
kriyadungunata nirqa: “Riyllapa
kumbidashqaykunata apamuq”, nishpa.
Piru chay kumbidashqangunaqash mana
munarqanllapachu shamuytaqa.

⁴Chayshi paykuna mana shamuptinqa,
suq kriyadungunata nirqa: “Rishpa
chay kumbidashqaykunata kayshina
niyllapa: ‘Patrunkiymi yanuchikushqa
mikunata. Gurduyachishqa mishirun-
gunata wanchichishqa. Suq laya
animalkunatam gurduyachishpa
wanchichishqana, ancha mishkita
mikunanchiq. Tukuy imatam allichash-
qana. Akullapar fyistaman’”, nishpa.
⁵Piru paykunaqash kriyadungunata
fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqa
trabajaq. Suqqash rirqa nigusyungu-
nata ruraq. ⁶Suqkunaqash chay
gubyirnupa kriyadungunata suq lastima
maqashpa wanchirqa nllapa.

⁷Chayshi chay gubyirnu chay
rurashqa nllapata yach'ashpaqa, ancha
piñakushpa, suldadungunata
kamachirqa: “Riyllapa wanchiq chay
matansyirukunata. Wanchishpaqa,
llaqtanda rupachiylapa”, nishpa.

⁸Chaymandaqash chay gubyirnuqa
kriyadungunata nirqa: “Alliptam
niykillapa, tukuy imam allichashqana,
kasamyintu fyistata rurananchiqllapa.
Lukismi chay kumbidashqaykunaqa
fyirusyawashqa. Chaymi manana
munanichu paykuna shamunanqa.
⁹Mayá, atun ñangunaman rishpa,
yumbanda kumbiday, shamunanllapa
kay kasamyintu fyistaman”, nishpa.
¹⁰Chayshi kriyadunguna ñangunaman
rishpaqa, yumbay tarishqa nllapata
allinda, maluta kumbidarqa, fyistaman
shamunambaq. Chayshinash chay
wasimanqa achka runakuna undarqa.

¹¹Chaymandaqash gubyirnuqa
yaykurqanna chay kumbidashqangunata
rikaq. Piru chaypi karqa suq
kumpañoq runa. Payqash (chay
kasaraqta mana rrispishpachu) mana
mudakushqachu karqa kasamyintu

mudanataqa. ¹²Chayshi chay gubyirnuqa tapurqan: “Yanasita (Yanasitu), ñimashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq mana mudakushpaqa?” nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. ¹³Chayshi chay gubyirnuqa kriadungunata kamachirqan: “Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq”, nishpa. ¹⁴Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan kawsananllapa. (Piru ashllalla paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatalla akran, (paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

**Jisusmi kuntribusyumbaq
yach'achikurqan**

(Mk. 12.13-17; Lk. 20.19-26)

¹⁵Chaymandaqam *farisiyu duktrina-yuqkunaqa tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.

¹⁶Chaymi chay farisiyukunaqa wakin *yach'akuqningunata, *Irudispa partidunmanda wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi.

Chaqa manam nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi.

¹⁷Chayri niwayllapa, ¿Allichu *Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.

¹⁸Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwananraykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—iA, *shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa

munangillapa mallipawaytaqa? ¹⁹Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunanchiq qellayta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq *dinaryu qellayta rikachirqanllapa. ²⁰Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:

—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellaypiqa? nishpa.

²¹Chaymi paykunaqa nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa, nishpa.

²²Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiytaqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

**¿Wañushqakunachu rin
kawsamuq ichu mana?**

(Mk. 12.18-27; Lk. 20.27-40)

²³Chay diyataqmi wakin *sadiusiyu duktrinayuqkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

²⁴—Yach'achikuq Taytitu, chay unay

*Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuqptinqa, chay allama masanna biyudawan kasaranta, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq.

²⁵Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan.

Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna kasararqan biyudawanqa. ²⁶Chay masambisshi chayshina manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay mas minur masanna chay biyudawanqa kasararirqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqannin chay warmipiq wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. ²⁷Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²⁸Chayshina wañushqakuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁹Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam *Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi. ³⁰Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. ³¹⁻³²Piru wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq Dyus nishqanda. Chaqa chay unay alma agwilunchiqkuna *Abrajan, *Isak, *Jakubum puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq nirqan: “Kanangamanmi paykunapa Dyusnin kani”, nishpa.^e Chaymi yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaqa liyishqallapa kangi?

³³Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuqtaqam, chaypi kaq

uyaqkuna ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa

(Mk. 12.28-34; Lk. 10.25-28)

³⁴*Farisiyu duktrinayuqkuna yach'ashpa: Jisusmi *sadiusyu duktrinayuqkunata uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. ³⁵Chaymi *Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipananrayku Jisusta kayshina tapurqan: ³⁶—Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

³⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—“Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan.”^f ³⁸Kay liymi mas alli ruranaykipaqa. ³⁹Kay suq liypismi chay punta liyshinalla ancha balin. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay”, nishpa.^g ⁴⁰Kay ishkay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay liyningunata, *Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasuykangillapa.

Jisusmi tapurqan: “¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?” nishpa

(Mk. 12.35-37; Lk. 20.41-44)

⁴¹Chayshina *farisiyu duktrinayuqkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata tapurqan:

⁴²—¿Imatataq yuyangillapa *Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq qamkunapaqqa? nishpa.

Farisiyukunaqam nirqanllapa:

—Alma gubyirnu *Dabidpa karu willkanmi, nishpa.

⁴³Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirqan:

—Chayshina kaptinqa, ÷imaraykutaq Dyuspa *Santu Ispiritum Dabidta rimachirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, ninambaqqa? Chaqa Dabidqam nirqan:

⁴⁴Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “*Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranay-kaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.^h

⁴⁵Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq “Siñurniyimi” nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, ÷imashinataq siñurninqa kanman? [Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirmiyuq, nishpa.]

⁴⁶Chayshina tapuqtinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kunistaytaqa. Chaymi chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

**Jisusmi anyarqan farisiyukunata,
Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunata**

(Mk. 12.38-40; Lk. 11.37-54; 20.45-47)

23¹Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna *yach'akuqndapis kayshina niwarqanllapa:

²—*Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *farisiyu duktrina-yuqkunawanmi kayshina yuanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, *Muysispa liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa.

³Paykuna yach'achikushqandar

kasuyllapa, piru ama rurayllapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam shiminwanlla ninllapa: “Kay imata rurashunllapa”, nishpa. Piru manam chay nishqandaqa ruranllapachu. ⁴Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa, yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, llaqta masinchiqkunata ancha llashaqtashina aparichiykan: “Yumbay kaykunata rurayllapa”, nishpa. Piru kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashllita ni suq didunwan munanllapachu yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.

⁵Tukuy imataqam ruranllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi *Dyuspa Santu Librunmanda wakin birsikulukunata taksha papilkunapi iskibrishpa, mas atun kajitakunapa ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunatapismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa: “Waqkunaqam kamachikuqkuna”, ninanllapa. ⁶Apantinllapa mikuqpisimi, gustanllapa chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikananllapa. Chayshinallam *sinaguga wasipipis gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. ⁷Plasakunaman rishpam, munanllapa suqkuna shumaqta napaykunanllapa: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa.

⁸Piru qamkunaqa ama dijakayllapachu, suqkuna “Yach'achikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa yumbay qamkunaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa yach'achikuqnikiqqa kani. ⁹Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama “Taytitu” niyallapachu. Chaqa Dyus

syilupi kaqlam Taytaykillapaqa.
¹⁰Amar ni dijakayllapachu: “Kama-
 chikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa
 noqa *Dyus Akrashqan Washadurllam
 kamachikuqniqiqa kani. ¹¹Qamkunapa
 kamachikuqniqam yumbayta sirbinqa
 kriyadushina. ¹²Chaqa mayqan palanga-
 nutaqam Taytanchiq Dyusqa rin
 penqachiq. Piru mana kamachikuq
 kaqkunataqam kamachikuqpaq rin
 numbraq.

¹³iImanangiraqri qamkuna *Muysispa
 liyningunata yach'achikuqkuna,
 qamkuna *farisiyu duktrinayuqkunaqa!
 iChaqa *shimikiwanllam Dyustaq
 kasungillapa! Dyusta kasuyta munaqku-
 nataqam mana baliq duktrinaykikunata
 yach'achishpa, ancha dañachingillapa.
 Chaymi paykunaqa syilumanqa manana
 rinllapachu yaykuq, Dyuswan
 kawsananllapa. Chayshina dañachish-
 paqam, qamkuna syilupa pungunda
 kirpaykangishina. Chaymi qamkunaqa
 syilumanqa mana ringillapachu atiq
 yaykuyta.

¹⁴iImanangiraqri qamkuna
 *Muysispa liyningunata
 yach'achikuqkuna, *farisiyu duktrina-
 yuqkunaqa! iChaqa qamkunaqam
 shimikiwanlla Dyusta kasungillapa!
 Kanan biyudakunapa wasingunata
 qoch'ingillapa. Chaymandaqam allin
 runakunapaq tukushpa, yumbaypa
 ñawpambi Dyusman mana shaykuq
 mañakungillapa. Chaymi suqkuna-
 manda mas kastigadu ringillapa kaq.

¹⁵iImanangiraqri qamkuna Muysispa
 liyningunata yach'achikuqkuna,
 farisiyukunaqa! iChaqa shimikiwanllam
 Dyustaq kasungillapa! Qamkunaqam
 ancha qawch'u kangillapa, tukuy
 pachata, tukuy *mar yakutapis rinayki-
 llapa, suq runa masta duktrinaykipi
 kriyichinaykillapa. Piru chay runa
 kriyichishqaykiqa qamkunashina

ruraptinqam, ishkey tantu mas
 uchayuqta ruraykangillapa, infyirrupi
 mas kastigadu kanambaq.

¹⁶iImanangiraqri qamkuna mana
 allita yach'achikuqkunaqa! Dyus
 nishqanda mana intyindiptikiqam,
 yuyaynikikunaqa suq mana rikakuq-
 shina. Chaymi suqkunata mana baliq
 kustumbrikikunata yach'achishpaqa,
 paykunatapis pandachingillapa. Chaqa
 qamkunaqam yach'achikungi: Mayqan

runa ichu warmi Tayta *Dyuspa
 adurana wasimba shutimbi
 jurashpaqam, mana nisisaryuchu
 kumplinambaq. Piru mayqan runa
 Dyuspa adurana wasimba *urumba
 shutimbi jurashpaqam, ancha
 nisisaryuna kumplinambaq, nishpa.

¹⁷iA, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqan-
 nindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu
 paypa adurana wasin? Paypa adurana
 wasinmi masta balin urumandaqa. Chay
 uruqa Dyuspa adurana wasimba
 kaptinmi *santu kidan, Dyuspaqna
 kashqanrayku. Manaqa manam
 balinmanchu Dyuspaqqa. ¹⁸Ningillapa-
 pismi: “*Pata altarpa shutimbi
 jurashpaqam, mana nisisaryuchu
 kumplinambaqqa. Piru chay pata
 altarpa sawambi ufrinda kaqpa shutimbi
 jurashpaqam, ancha nisisaryu kumpli-
 nambaq. Chaqa mana kumplishpaqam
 ancha uchayuq”, nishpa. ¹⁹iA

tuntukuna! iSarkukunashinam mana
 nimatapis rikangillapachu! ¿Mayqandaq
 masta balin, ufrindachu ichu pata altar?
 Chay pata altarmi mastaqa balin. Chaqa
 pata altarpí chay ufrinda Dyuspaqna
 kashpaqam, ancha balin. Manaqa
 manam balinchi. ²⁰Alliptam niykillapa,
 pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy
 ufrindandimba shutimbipis juraykan.

²¹*Dyuspa adurana wasimba shutimbi
 juraqqam, Dyuspa shutimbipis
 juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay

shumaq wasimbi. ²²Syilupa shutimbi juraqpismi, Dyuspa ancha altu *trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syiluqam Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

²³iImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! iChaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Asta anisniki-manda *mintaykimandam *dyismuta surqongillapa Dyuspaq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu. Chayri bidaykillapata kambyashpa, chay mas baliq kamachikushqanda kasushpaqa, allitana rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina rurashpaqa, chay dyismuykitapis qoyllapa. ²⁴iA, qamkuna, mana yach'ayniyuq yach'achikuqkuna! Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa mikunata mikunaykillapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingillapachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu shimikiman yaykunan. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa *kamillu animalmi yaykuykan shimiyman, nishpaqa.

²⁵iImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! iChaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki munashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa kangiruna masakikunata. Chaymi shunqoyki-

llapaqa ancha mapa Dyuspaqqa. ²⁶iA, mana yach'ayniyuq *farisiyukuna! Puntata Dyusman mañakuy, yumbay uchaykimanda pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.

²⁷iImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! iChaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Chaymi qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturashina kangillapa. Manchu almata pambaptinchiquqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru ukunqam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'naykan. ²⁸Chay nichushinallam qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha uchayuy kangillapa.

²⁹iImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! iChaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Unay agwiluykillapam wanchirqan *Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata kwidaykangillapa. Chay nichungunata kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, ³⁰ningillapa: “Chay unay agwilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchinayllapatachu”, nishpa. ³¹(Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. ³²Chaqa

qamkunaqam munangillapa ushyayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.

³³¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kashpaqa, ¿imashinaraq atingimanllapa infyirnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu atiq washakaytaqa. ³⁴Chayshina malukuna kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuq noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam *sinaguga wasikunapi ringillapa asuti. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa riq, paykunata qesachanayki. ³⁵Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq. Chay ancha allin *Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta wanchirqanllapa *Dyuspa adurana wasimba pungumbi, *pata altarpa ñawpambi. ³⁶Chayri allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqllapa, chay ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

**Jisusmi Jirusalimbi
tiyaqkunapaq waqarqan**
(Lk. 13.34-35)

³⁷¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata

tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata kutin kutin ancha munashqa kani tandashuyllapata, piru mana munarqaykillapachu. ³⁸Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kidaq. ³⁹Kanan mananam ringillapachu rikawaq, syilumanda kutimunay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: “¡Alabashqa kanqa Tayta Dyuspa rrimplasan shamuyqa!” nishpa.

Jisusmi nirqan:

“Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq”, nishpa
(Mk. 13.1-2; Lk. 21.5-6)

24 ¹Tayta *Dyuspa adurana wasinmanta Jisus lluyshishpa riykaptinam, noqaykuna *yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:

—¡Siñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.

²Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykillapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

**Jwisyu diya sirkana kaptinqam,
kayshina rin kaq**
(Mk. 13.3-23; Lk. 21.7-24; 17.22-24)

³Jisusmi noqaykuna *yach'akuqningunawan *Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan.

Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa:

—Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ¿ima tyimpum rin kumpli? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁴Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kwidakayllapa ama pipis ingaña-shunambaq. ⁵Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: “Noqam *Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. ⁶Qamkunaqam ringillapa uyaq: “Waqqi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁷Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqqi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqqi kaypi rin kuyuq. ⁸Tukuy kay siñakunaqam munan niyta, ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq. ⁹Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqayki-rayku. ¹⁰Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akrakaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. ¹¹Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: “Noqam *Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)” nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. ¹²Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu llakipaq runa masingunataqa. ¹³Piru noqapi mana shaykuq yuyakuqtikiqam, suq bidapi rini washashuq. ¹⁴Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaq-ninchiq, nishpa, yumbay nasyungunapi

noqapaq yach'ananllapa. Chaymanda-raqmi rin ushyakaq kay munduqa.

¹⁵Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskibrirqan: “Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta *Dyuspa adurana wasinman”, nishpa.ⁱ Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay *santu lugarman yaykushqa, nishpaqa, intyindiyllapa: Chay unay Dañil iskibrishqanqam kumplyikanna, nishpa. ¹⁶Chayta yach'ashpaqa, kay *prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. ¹⁷Kanan *wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁸Ch'akrapí kaqkunapis ama wasinman kutinqallapachu, ni mudananda apananllapaqa. ¹⁹iImananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyukunaqa! ²⁰Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamyay tyimpupi, ni *samana diyapi. ²¹Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay mundu qallarishqan diyamandapacham mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. ²²Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisininllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.

i 24.15 [Daniel 9.27, 11.31]

²³Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: “iRikayllapa, kaypim *Dyus Akrashqan Washadurqa!” ichu nishuptin: “Kay waqpm payqa”, nishpaqa, ama kriyiyllapachu. ²⁴Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani”, nishpa, ichu “Noqam *Dyuspaq rimaq kani”, nishpa. Paykunam isphantaypaq milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²⁵Kaykish manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis ingañashunanllapa). ²⁶Chayri nishuptinllapa: “Waq chunchapim Washadurninchiqqa”, nishpaqa, ama riyllapachu; ichu “Kay uku wasipim”, nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu. ²⁷Chaqa noqa *Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq lliypaq rrilampagushina. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁸Chaqa maypi suq wañushqa kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. [Nuta: Chay shingukunata karumanda rikashpam yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa, karumanda yumbay rinllapa rikaq.]

**Jisukristum syilumanda
kayshina rin kutimuq**
(Mk. 13.24-27; Lk. 21.25-28)

²⁹Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rin kuyuq.^j

³⁰Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: *Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna, nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqqaq. Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirniyuq llipyashpa shamuykaqta. ³¹Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay kuchungunaman, paykuna *kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

**Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan
suq yura igus pallpamuqwan**
(Mk. 13.28-31; Lk. 21.29-33)

³²Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura *igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. ³³Chayshinallar yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi rinna kumpli, nishpa. ³⁴Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpli. ³⁵Chaqa syiluwan kay pacham rin ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpli.

**Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum
Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa**
(Mk. 13.32-37; Lk. 17.26-30, 34-36)

³⁶Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urastam rin kutimuq? nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta Dyusllam chaytaqa yach'an. ³⁷*Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay

tyimpupis rin kaq. ³⁸Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi *wambuq wasiman yaykushqan diyakaman.

³⁹Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyaptinmi, yakukunapi yumbay ch'uqashpa rinchiqllapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa *Dyusmanda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin kutimuq, nishpaqa.

⁴⁰Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq. ⁴¹Chayshinallam ishkay warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.

⁴²Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nishpaqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunaypaqqa. ⁴³Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunqa rin shamuy, nishpaqach'i, wasindaqa ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq suwaq. ⁴⁴Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan allin kriyaduwan, mana allin kriyaduwan
(Lk. 12.41-48)

⁴⁵Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriyadushina. Chaqa chay allin kriyadupa patrinningam paypa makimbi dijan wasinda: “Kay kriyadu masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray”, nishpa. ⁴⁶Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrinnin kutimushpa, kamachishqan-shina ruraykaqta tariptin. ⁴⁷Alliptam niykillapa, chay patrinningam chay

allin kriyadunda mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna kwidanambaq. ⁴⁸Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunnyqa rinchu kutimuq, nishpaqa. ⁴⁹Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam, kriyadu masingunata maqashpa, mach'akqunawan unda unda mikushpa, upyaptinqam, ⁵⁰patrinninga mana yuyashqan uraspi shamushpa, ⁵¹ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq chay *shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqanman, chaypi paykunawan pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan dyis chinakunawan

25 ¹Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fyistaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda shuyaq. ²Paykuna-mandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisususakuna karqan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. ³Chay dijadakunaqam michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu. ⁴Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillan-gunapi asiytinllapata aparqanllapa. ⁵Chaymandaqam chay kasararaq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa shuyashqan-shina, yumbayninna puñurqanllapa.

⁶Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: “iKasaraq runaqam shamuykanna! iLluqshiyllapa tingui!” nishpa. ⁷Chaymi

yumbay chay dunsillakunaqa utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa.

⁸Piru dijadakunaqam jwisusakunata nirqan: “iMichayllapam wañuykanna! iAshlita asiytikitar qowayllapa!” nishpa.

⁹Chaymi chay jwisusaya dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: “Ama pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy”, nishpa. ¹⁰Piru chay dijadakuna rinangamanllapa asiytita randimuyqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq. Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. ¹¹Chaymandaqam chay dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: “Taytitu, Taytitu, punguykitar kich'ay yaykunayllapa”, nishpa. ¹²Piru chay kasaraqam paykunataqa nirqan: “¿Pich'i kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu”, nishpa.

¹³Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan: —Chayshinar qamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamuq, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta trabajachiqwan
(Lk. 19.11-27)

¹⁴Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa chay runaqam karu *nasyonman rinambaq, kriyadungunata qayashpa, qellayninda mingarqan trabajachishpa ganachinanllapa.

¹⁵Suq kriyadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 2.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. [Nuta: Kada qellaymi ancha baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.] Chayshina mingashpaqam,

rirqanna karu llaqtaman. ¹⁶Chaymi chay 5.000 qellayta ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta.

¹⁷Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. ¹⁸Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqkunamanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.

¹⁹Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriyadukunapa patrunninqa kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriyadungunata kwintata mañarqan.

²⁰Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriyadunqam 5.000 masta apamushpa patrunnindaqa nirqan: “Patrunsitu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam ganachishqa kani”, nishpa.

²¹Chaymi patrunninqa paytaqa nirqan: “Allin kumplidu kriyaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin lugarniyman yaykuy, kushikunanchiq”, nishpa.

²²Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi nirqan: “Patrunsitu, 2.000 qellaytam qowarqayki. Piru 2.000 mastam ganachishqa kani”, nishpa. ²³Chaymi chay patrunninqa nirqan: “Allin kumplidu kriyaditu, qambismi allita noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri qambis allin lugarniyman yaykuy kushikunanchiq”, nishpa.

²⁴Piru chay 1.000 qellayta ch'askiq kriyadunmi ch'ayashpaqa nirqan: “Patrunsitu, noqaqam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaqa suqkuna tarpushqangunatam qamna kusichangi. ²⁵Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita allpapi

ush'kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki”, nishpa.

²⁶Chaymi chay patrunninga nirqan: “iA, malu, qella kriyadu! Qamqam yach'arqayki suqpa tarpudunda kusichashqayta, nishpa. ²⁷Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniytaqa bankuman ruranaykita, kutimushpa ganansyayuqta surqonaypaq”. ²⁸Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: “Chay 1.000 qellay qoshqayta qoch'ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. ²⁹Chaqa chay imayuqtaqam masta rini qoq (allita kasuwashqanrayku). Chaymi mas imayuqna rin kaq. Piru chay ashlita kaqniyuqtaqam limpu rini qoch'iq (mana allita kasuwashqanrayku). ³⁰Chayri chay malu kriyadutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padisishpa, waqashpa, kirungunata qech'yachinambaq”, nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq

³¹Jisukristuqam kayshinapis nirqan: —Yumbay anjilniykunawanmi noqa *Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq gubyirnu shamushpa, llipyaq *trunuypi rini tiyaq kamachikunaypaq. ³²Yumbay *nasyungunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. ³³Chaqa chay kuyawaqkunaqam wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduypi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunaqam chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduypi rini ruraq. ³⁴Chaymandaqam allin laduypi kaqkunataqa rini niq:

“Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa. Chayri noqaman shamuyllapa. Chaqa kay munduta rurashqan diyamandapacham Tayta Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa. ³⁵Chaqa mallaqnaptiyimi, qamkuna qarawarqayki. Yakunaptiyimi, yakuta qowarqayki. Furastiru kaptiyimi, pusadata qowarqayki. ³⁶Mana mudanayuq kaptiyimi, qamkuna mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiyimi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq”. ³⁷Chayshina niptiyimi, chay kuyawaqkunaqa rin niwaq: “Taytitu, ¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yakunaqta rikashushpa, qoshurqaqllapa? ³⁸¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata qoshurqaqllapa, mana mudanayuq kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa? ³⁹¿Ima tyimputaq qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukushuqqa?” nishpa. ⁴⁰Chayshina tapuwaptinllapam, noqaqa paykunata rini niq: “Alliptam niykillapa, chay mana imayuqkunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kang”, nishpa.

⁴¹Chaymandaqam ichuq laduypi kaqkunatana rini niq: “iAshuyllapa laduymanda qamkuna malditu kundinadukuna! Riyllapa chay tukuy tyimpu lummyaykaq ninaman. Chay infyirnu-taqam Taytanchiq Dyus rurashqa, *dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq. ⁴²Chaqa mallaqnaptiyimi, qamkunaqa mana qarawarqaykichu; yakunaptiypismi, mana qowarqaykichu. ⁴³Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykichu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykichu. Qeshyaq kaptiy, karsilpi kaptiypismi,

mana rirqaykillapachu watukuwaqqa”.
⁴⁴Chayshina niptiyqam, paykunaqa rin tapuwaqllapa: “Taytitu, mallaq kaptiki, yakunaptiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuy kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiqam, mana rikashush-qachu kanillapa yanapashunayqa”, nishpa. ⁴⁵Chayshina niwaptinllapaqam, paykunata nishaq: “Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapash-paqam, alabis noqata disprisyawashqa kangi”, nishpa.

⁴⁶Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Paykunaqam rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunaqam rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu kawsananllapa, nishpa.

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 ¹Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna *yach'akuqningunata niwarqanllapa:

²—Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan *Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawananllapa, nishpa.

³Alliptam chay diyakunapi kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa chay *mas kamachikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi. Chay kuraqam Kayfas shutirqan. ⁴Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.

⁵Chaymandaqam nirqanllapa:

—Kay fyistapiqam mana balinchu wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mk. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Jisusmi noqaykuna

*yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi kashpa, rirqayllapa suq runa Simun shutiqa wasinman. Chay Simunmi unayqa *ismuykaq kwirpuyuy kashqa karqan.

⁷Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'anuyuy *mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. ⁸Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, nirqayllapa:

—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'anuyuy mishki mutkinataqa? ⁹Chaytaqash! achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayuqkunata yanapananchiqta, nishpa.

¹⁰Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:

—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa.

¹¹Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpu rinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. ¹²Kayshina mishki mutkinata sawayman basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptiy pambawananllapa. ¹³Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi noqapa *shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mk. 14.10-11; Lk. 22.3-6)

¹⁴Chaymandaqam yach'akuq masiy *Judas Iskaryutiqa kamachikuq *isrraylinu kurakunaman rirqan kayshina niq:

15—¿Aykatam qamkunaqa pagara-wangiman, Jisusta intriganacaqqa? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa.

16Chay urasmandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta *Santa Mikuna karqan
(Mk. 14.12-25; Lk. 22.7-23; Jn. 13.21-30;
1 Kur. 11.23-26)

17Chay *Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna *isrraylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Kay *Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

18Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Rishpa Jirusalinmanqa, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa: “Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa fyistata yach'akuqniykunawan”, nishpa.

19Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharqanllapa.

20Tutayaptinnaqam, Jisusqa noqaykuna dusi *yach'akuqningunawan mesapina karqayllapa. 21Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

22Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.

23Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. 24Chaqa

*Dyuspa Santu Librun nishqanshinam noqa *Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis iimanaraqraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.

25Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, nishqaykishinam qam kangi, nishpa.

26Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.

27Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 28Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq *tratuta ruranaqpaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wañuq, achka runata, warmita uchangu-namanda washanaypaq. 29Piru niykillapam, kay *binutaqam manana mastaqa rinichu upyaq kay mundupiqqa, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq binuta upyanaykaman, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan:

“Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mk. 14.26-31; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda lluqshishpa, rirqayllapana *Ulibu lumaman.

31Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa, shikwa shikwana ringillapa

riq. Chaqa Tayta *Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta chuqrip-tiyqam, wishangunaga waqta kayta shikwakanqallapa”, nishpa.^{k 32}Piru wafushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq *prubinsya Galiliyaman, nishpa.

³³Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:

—Qambi manana pipis yuyakuptim-bismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.

³⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³⁵Chaymi Pidruqa nirirqan:

—Pullayki imapis wafushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.

Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq *yach'akuqningunapis.

**Jisusmi Jitsimani wirtapi
Tayta Dyusman mañakurqan
(Mk. 14.32-42; Lk. 22.39-46)**

³⁶Jisusqam noqaykuna

*yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa. Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.

³⁷Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishkay churingunata ashla waqkaq apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan.

³⁸Chaymi paykunata nirqan:

—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shunqoy tutayan. Tukuy kay llakikunam munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.

³⁹Chaymi ashla waqkaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa

qaqlan allpaman ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Munashpaqar chay ñakaykunaqamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴⁰Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllapata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:

—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata?⁴¹Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa. Chaqa qamkunaqam allipta munangillapa Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita sujityayta, nishpa.

⁴²Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqkaq ririshpa, Dyusman kayshina mañakurirqan:

—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa. Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan.⁴⁴Chaymandaqam chaypilla paykunata dijashpa, mushuqmanda chay waqkaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakurirqan. Chay kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan.⁴⁵Chaymandaqam chay kimsa kutinda kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:

—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa *Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuy runakunaman.⁴⁶Atariyllapa. Akuna. Rikayllapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mk. 14.43-50; Lk. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, *atun kuchilluta piskashpa, shamurqanllapa chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, chay *kamachikuq ansyankuna kach'amuptin.

⁴⁸Chay Judas intrigakuqam paykunataqa nishqa karqan:

—Jisusta riqsinaykillapaqam, *muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa, nishpa.

⁴⁹Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqam muchashpa napaykurqan:

—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁵⁰Jisusqam nirqan:

—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangiq? nishpa.

Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. ⁵¹Piru Jisuspa suq *yach'akuqninmi *atun kuchillunda surqoshpa, *mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriadumba rinrinda pitirqan.

⁵²Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atun kuchilluykitaqa waqaychayna. Chaqa kuchilluwan pilyaqkunataqam, kuchilluwan rinllapa wanchiq. ⁵³¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilingunata washawanambaq, nishpaqa? ⁵⁴Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, *Dyuspa Santu Librumbi noqapaq nishqanqa mana kumplingachu. Chaqa librumbiqam kayshina pasawanambaq riman, nishpa.

⁵⁵Chaymandaqam Jisusqa chay shamuq runakunata nirqan:

—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqa-llapa kangiq atun kuchillukunawan, qerukunawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta

*Dyuspa adurana wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chaypiqa mana prisuwarqaykichu? ⁵⁶Piru tukuy kaykunam kayshina pasaykan, *Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanguna kumplinambaq, nishpa.

Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitanda dijashpana, mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi

(Mk. 14.53-65; Lk. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Chay prisuqkunaqam Jisustaqam chay *mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa wasinman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *kamachikuq ansyankunapis. ⁵⁸Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kayfaspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarqan, rikanambaq imanachiqshirin Jisustaqam, nishpa. ⁵⁹Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankuna, yumbay chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapismi tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tumbanna wanchinanllapa. ⁶⁰Piru maychika suqnin suqnin yanqakunata llullakushpa, mana igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinanllapaqa. Piru ultimupim ishkey llullakuqkuna ñawpanllapaman pasashpa, ⁶¹nirqanllapa:

—Kay runam nishqa: “*Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa diyapi mushuqmanda rurariyta”, nishpa.

⁶²Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶³Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:

—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kangi? ¿Qamchu *Dyus Akrashqan Washadurqa kangi ichu mana? nishpa.

⁶⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudimiyuq Tayta Dyuspa *allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqpis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.

⁶⁵Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa, kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:

—iIchichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burlaykan! Kananqam manana munanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa kangi, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinga.

⁶⁶Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:

—¿Imatataq yuyangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Arí, uchayummi. Allim

wañunambaq, nishpa.

⁶⁷Chay urasmi qaqlambi tuqapashpa, wakinqa puñitiyarqanllapa, wakinqam qaqlambi paqyachishpa, nirqanllapa:

⁶⁸—Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaraq maqashushqa? nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan

(Mk. 14.66-72; Lk. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kridaya qemikashpa nirqan:

—Qambismi Jisus Galiliyamanda kaqwan purirqayki, nishpa.

⁷⁰Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan: —Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

⁷¹Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kridayapis Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq, nishpa.

⁷²Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarqan:

—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.

⁷³Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan:

—Allibraq qambis paykunamanda suqnin kangi. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda kaqkunashina rimangi, nishpa.

⁷⁴Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:

—iPur Dyusitu, allipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.

Chay urasmi suq gallu kantarqan.

⁷⁵Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina nishqanda: “Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. Chaymi payqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa

(Mk. 15.1; Lk. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 ¹[Nuta: Chay tyimpukunapim *Rruma llaqtamanda kaqkuna achka *nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi *isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaptinam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuranguna, *kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchinanllapa. ²Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta intrigaq.

Judasmi wañurqan

³Chay intrigakuq *Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa, ancha syintirqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq *isrraylinu kurakunata, *kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi nirqan:

⁴—Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuy runata intrigakushpa wanchinaykillapa, nishpa.

Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:

—¿Ima kwintayuytaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.

⁵Chayshina niptinqam, Judasqa uku *Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarman rishpa, urkakashpa wañurqan.

⁶Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlarqanllapa:

—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanchiqllapa. Chaymi liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqpa kajunninmanqa, nishpa.

⁷Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa randishunllapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna wañuptin, chaypi pambananchiqllapa, nishpa. ⁸Chaymi chay ch'akraqa kanan diyakaman shutin “Yawar Pamba”. Chaqa chay ch'akrataqam Jisuspa prisyunwan randirqanllapa. ⁹⁻¹⁰Chayshinam kumplirqan *Dyuspaq rimaq *Jirimiyas kayshina nishqan: “Chay isrraylinukunam suq runapaq pagarash-

qanllapa prisyununda paykunalla tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina”, nishpa.¹

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq

(Mk. 15.2-5; Lk. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Gubyirnu Pilatuman Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Qamchu *isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

¹²Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay *kamachikuq ansyanukuna kuntrashpa kusasta niptimbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.

¹³Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:

—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangi, niptinllapaqa?

¹⁴Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraqta rrikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha isparqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa

(Mk. 15.6-20; Lk. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵Chay *Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna rrugakuptin. ¹⁶Chay tyimpupim suq runa Barrabas shutiq karsilpi karqan. Paypaqam yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. ¹⁷Kanan chay achka runakuna tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay

Jisus *Dyus Akrashqan Washadur shutiqta? nishpa.

¹⁸Chaqa Pilatuqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intrigawashqallapa, nishpa.

¹⁹Chayshina Pilatu *trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina kach'akurqan:

—Chay allin runamanqa ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq musqoshqa kani, nishpa.

²⁰Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunawanqam chay achka runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:

—Pilaturaqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.

²¹Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:

—Kay ishkay prisukunamanda, çmayqannindataq munangillapa kach'anaypaqqa? nishpa.

Paykunaqam nirqanllapa:

—iBarrabasta kach'ay! nishpa.

²²Chaymi Pilatuqa tapurirqan:

—Chayshinaqa, çimanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtaqa? nishpa.

Chaymi yumbaynin nirqanllapa:

—iKruspi klabay! nishpa.

²³Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Piru çima malutamir rurashqa? nishpa.

Chayshina tapuptinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:

—iKruspi klabay! iKruspi klabay! nishpallapa.

²⁴Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi, mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam rinllapa alsakaq, nishpa. Chaymi yakuta

mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata mayllashpa, nirqan:

—Kay allin runata qamkuna wanchip-tikiqam, mana uchayuqchu kani noqaqa. Qamkuna munashqaykita rurayllapa. Qamkunam uchayuqqa ringillapa kidaq, nishpa.

²⁵Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:

—iAri! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuqkuna kashaqllapa, nishpa.

²⁶Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykumatana intrigarqan, kruspina klabanambaqllapa.

²⁷Chaymandaqam chay gubyirnupa suldadungunaqa uku *kwartilnman Jisusta aparqanllapa. Chay ukupiqam yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman tandarqanllapa. ²⁸Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa, granati kapata rurachirqan, gubyirmushina kanambaq.

²⁹Umanmanmi ruraraqanllapa suq *kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata piskachirqanllapa. Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlarqanllapa: —iBiba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

³⁰Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa. ³¹Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapata surqoshpa, mudananda rarachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa

(Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²*Kwartilmanda lluqshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Payqam Sirini llaqtamanda

karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas umbruchachirqanllapa apanambaq. ³³Chayshinam ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. ³⁴Chaypina kashpaqam, *binuta ayaqwan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.

³⁵Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukunaqa swirtita ruraraqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. Chayshina ruraptinllapam, kumplirqanna. ³⁶Dyuspaq rimaq kayshina iskiqurqan: “Paykunapuram swirtita rurashpa, mudananda partinakurqan”, nishpa. ³⁷Partinakushpaqam, chaypina tiyarqanllapa kwidaq. ³⁸Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata ruraraqanllapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: “Kay Jisusmi isrraylinukunapa gubyirun”, nishpa.

³⁹Jisuspa ladumbiqam ishkaq ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ⁴⁰Kanan ladunllapata pasaqkunaqam umanllapata kuyuchishpa, musyashpa niqllapa:

⁴¹—Qam *Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki washakay. Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

⁴²Chayshinallam kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, *farisiyu duktrinayukuna, *kamachikuq ansyanukunapis ancha burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:

⁴³—Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta. Mayá, *Isrrayilpa gubyirun kashpaqa,

kanalitan chay krusmanda ishkimunqa, paypi kriyinanchiqllapa. ⁴⁴Payqam niwarqanchiqllapa: “Dyuspa Churinmi kani. Paypillam yuyakuni”, nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta allipta kuyashpaqa washanqa, nishpa.

⁴⁵Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mk. 15.33-41; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁶Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tutayarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la tardikaman. ⁴⁷Yaqqana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:

—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.

Chay nishqanqam *isrraylinukunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusitu, Dyusitu, ¿imapaqmir sapalaytaqa diyawashqa kangi?” nishpa.

⁴⁸Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninga pandashpa, yuyarqan: Dyuspaq chay unay rimaq *Eliyastam qayaykan, nishpa.

⁴⁹Chay urasmi suqnin kallparqan *ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo *binupi nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq.

⁵⁰Piru chay wakingunaqam nirqan:

—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuy washaq ichu mana? nishpa.

⁵¹Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, *ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna. ⁵²Chay urasmi *Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqamanda urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrahta kurtinaqam chay *Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay *Santu Kwartumanda.] Chay urasmi timblurpis karqan. Chaymi atun

rumikuna limpu partikarqan. ⁵²⁻⁵³Chay-mandaqam Jisus wañushqanmanda kawsamuptinqa, chay *mach'ayshina sipultura alma pambakashqanguna kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa, rirqanllapa Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbiqam achka runakuna, warmikuna chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.

⁵⁴Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwidaykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay mas kusaskuna pasaptinga, ancha manchashpa nirqanllapa:

—Allibra q kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁵⁵Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. ⁵⁶Chay warmikunamanda wakinningam karqan: *Marya Magdalamanda kaq, *Jakubupa *Jusipa maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq

(Mk. 15.42-47; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷Chay diya byirnis amsayaykaptinmam, suq kapuq runa *Jusi shutiq shamurqan Pilatuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin karqan. ⁵⁸Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pilatuqa kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. ⁵⁹Chayshina Jisuspa kwirpunda intrigaptingam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. ⁶⁰Chay Jusiqam suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq *mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi payqa chay sipulturapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan

kirpashpa, rirqanna. ⁶¹Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay *Marya Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

⁶²Qayandin sabaduqam *isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna *farisiyu duktrinayuqkunawan rirqanllapa gubyrinu Pilatuta niq:

⁶³—Taytitu, yuyanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda: “Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa. ⁶⁴Chayri wakin suldaduykita kamachiy, riranllapa allita kwidaq chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinangaman.

*Yach'akuqninguna imakish tutup shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isrraylinu masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa. Chayshinaqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaq, nishpa.

⁶⁵Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita kwidachiyllapa, nishpa.

⁶⁶Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay *mach'ayshina sipulturapa kirpanan rumita ancha allita siñalarqanllapa suq *silluwan, yach'anallapa kunfurmi kashqanda. Chaymi chaypina suldadungunata دچارqan kwidanallapa.

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan

(Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 ¹Chay *samana diya pasaptinga, dumingo yaqqana achikyaptinga, chay *Marya Magdalamanda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus pambakashqanman rikaq. ²Chay madrugadum ancha jwirtu timblur

karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda shamushpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi tiyarqan.

³Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha yuraq qasashina llipyarqan.

⁴Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa. ⁵Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa Jisusta maskaykangillapa, nishpa. ⁶Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. ⁷Utqana rishpa, *yach'akuqningunata niyllapa:

“Jisusqam wañushqanmanda kawsamushqana. Nawpaykillapatam *prubinsya Galiliyaman riykan. Waqpinam ringillapa rikaq”, nishpa. Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.

⁸Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanda dasna llushqanllapa. Chay anjilta rikashqanrayku manchashpapismi, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. ⁹Chayshina riykaptinllapaqam, Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:

—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.

Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurarqanllapa. ¹⁰Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqpinam rinllapa

rikawaq, nishpa. [Nuta: Jisus “Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq” nishqanqam munan niyta paypa *apustulningunata rinanllapa abisaq.]

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

¹¹Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaqa Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq *isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. ¹²Chaymi chay kurakuna, *kamachikuq ansyankunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: “¿Kananqa imatanam rurashunllapa?” nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

¹³—Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: “Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa *yach'akuqninguna tutup shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda”, nishpa. ¹⁴Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqllapa: Chay suldadukunaqam mana uchayuchu, nishpa. Chayshinam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

¹⁵Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka *isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan

(Mk. 16.14-18; Lk. 24.36-49; Jn. 20.19-23; Ichus 1.6-8)

¹⁶Noqaykuna chay unsi *yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan lumaman rirqayllapa. ¹⁷Chay lumapi Jisusta

rikashpaqam, adurarqayllapa. Piru wakin yach'akuqniy masiykunaqam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay? nishpa. ¹⁸Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi kamachikunaypaq. ¹⁹Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay *nasyungunaman, runakunata,

warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay kriyiqkunataqa shutichiyllapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, *Santu Ispiritupa shutimbi. ²⁰Chayshina shutichishpaqar, yach'achiyllapa tukuy kamachikush-qayta kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaqa tukuy tyimpu pullaykillapa rini kaq, nishpa. Kaytallam ishibriykillapa.